

JURISTEN

NR 2 / 2023

WWW.JURISTEN.NO

Tema Språk og formidling

este fra straffordømming.

er seg i forbindelse med en som er undergitt

som hører under enale straffedomstolen.

50

Sofie Høgestøl brenner for å formidle juss på en forståelig måte

Språkprofil i tingretten // Mener juss kan bli bedre på nynorsk

Klarspråk i juridisk forskning og undervisning // De siste lønnstallene

JUS-KURS I APRIL, MAI OG JUNI

APRIL

Masterclass i arbeidsrett	26. APR
---------------------------	---------

Masterclass i compliance: Lederskap og forretningsforståelse	27. APR
--	---------

MAI

Compliance – grunnleggende metodikk og rettslige rammer	2. MAI
---	--------

Entreprisedagen	3. MAI
-----------------	--------

Det årlige kurset i offentlige anskaffelser	4.–5. MAI
---	-----------

Regelteknikk – gjennomføring av forordninger og direktiver i norsk rett	9. MAI
---	--------

Profesjonell forhandling – fordypning i flerpartsforhandlinger	9. MAI
--	--------

Det årlige kurset i forvaltningsrett	9. MAI
--------------------------------------	--------

Vitnepsykologi	10. MAI
----------------	---------

EØS-rett i praksis – fordypning	11. MAI
---------------------------------	---------

Ankeforberedelse og prosedyre for Høyesterett i sivile saker	15. MAI
--	---------

Personvernombudkurs – Del II	24. MAI
------------------------------	---------

Kollektiv arbeidsrett – sentrale emner	30. MAI
--	---------

JUNI

Det årlige arbeidsrettskurset i Oslo	1.–2. JUN
--------------------------------------	-----------

Advokatenes fagdager	1.–2. JUN
----------------------	-----------

Statsansatterett	5. JUN
------------------	--------

Livestream: Statsansatterett	5. JUN
------------------------------	--------

Det årlige konkursrettskurset	8.–9. JUN
-------------------------------	-----------

Masterclass i personvern: Bruk av skytjenester og overføring av personopplysninger	12. JUN
--	---------

Masterclass i compliance: Sikkerhetsmessige forhold ved virksomhetsstyring	13. JUN
--	---------

Taushetsplikten og personvernet i helsesektoren	14.–15. JUN
---	-------------

Profesjonell forhandling – fordypning i vanskelige forhandlinger	14. JUN
--	---------

BLI JUS-ABONNENT!

Du får tilgang til over 360 digitale kurs. I tillegg får du fordelspris på fysiske, årlige JUS-kurs. Se jus.no for kursoversikt og påmelding.

Innhold 2|23

6 Klarspråk

Jon Christian Fløysvik Nordrum leder klarspråkprosjektet som ble startet opp i 2018.

12 Anglifisering

Norsk eller engelsk i akademisk språk? Nå vil noen ta grep.

14 Formidleren

Sofie Høgestøl elsker å formidle juss på en forståelig måte.

20 Bedre på nynorsk

Sigbjørn Råsberg mener nynorsk kan utfordre det juridiske stammespråket.

24 Klart språk i domstolene

Sorenskriver Yngve Svendsen jobber med bevisstgjøring av språk i landets største domstol.

30 Juss på nye plattformer

Malin Garnes formidler juss til unge mennesker på TikTok.

34 Med fokus på samerett

Professor Øyvind Ravna om viktigheten av samerett og samisk som rettsspråk.

38 Lønn

Dette er hovedfunnene i Juristforbundets siste lønnsundersøkelse.

46 Advokat i syden

Jørn Kristensen arbeider som advokat på Gran Canaria og har ofte norske klienter.

63 Krafttak mot kreft

Jusstudenter stilte opp for kreftsaken.

Foto: istock.com/shayes17

Noen gjør mer for rettssikkerheten enn andre. Noen kjemper hardere for at loven skal være lik for alle, at alle skal ha samme mulighet til å få de rettighetene lovene gir dem. Det er disse Juristforbundet ønsker å trekke fram som eksempler og helter – som verdige til Rettssikkerhetsprisen 2023.

Foreslå kandidater til Rettssikkerhetsprisen

Rettssikkerhetsprisen skal tildeles én eller flere personer, en institusjon eller en organisasjon som i løpet av foregående år eller over lenger tid har utmerket seg i sitt arbeid eller virke ved å:

- Styrke rettssikkerhet og likhet for loven innenfor sitt virkeområde.
- Arbeide for rettsstatlige prinsipper, ytringsfrihet, likeverd, menneskerettigheter og trygghet for personlige krenkelser.
- Bidra til økt forståelse for og innsikt i lov- og regelverket.
- Bidra til mer effektiv saksbehandling og sikrere beslutninger gjennom utnyttelse av juridisk kompetanse.

Prisen er på 100 000 kroner. Den deles ut på Rettssikkerhetskonferansen onsdag 18. oktober 2023 i Gamle Logen og på nett.

Juryen for Rettssikkerhetsprisen 2023 består av:

- **Eirin Eikefjord**, jurist, politisk redaktør i Bergens Tidende
- **Eirik Holmøyvik**, professor ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen
- **Katrine Holter**, førsteamanuensis ved Politihøgskolen
- **Monica Mæland**, adm.dir. Bergen Næringsråd, tidl. advokat i Schødt og justisminister
- **Jon Wessel-Aas**, partner/advokat (H) i advokatfirmaet Lund & Co DA, leder av Advokatforeningen

Forslag til kandidater sendes Juristforbundet, att: Jan Lindgren på e-post jl@juristforbundet.no, alternativt Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo.

Forslagene må inneholde kandidatens navn, kontaktinformasjon og en skriftlig begrunnelse.

JURIST
FORBUNDET

Rettssikkerhet

Mer informasjon på www.juristforbundet.no. Frist for nominering er **11. mai 2023**

Jurister med klar tale

Juridisk språk kan ofte være komplekst og vanskelig å forstå for mange. Men for demokratiet og rettsstaten er det avgjørende at juristenes språk forstås, sier Jon Christian Fløysvik Nordrum i denne utgaven – der du finner mange saker om språk og formidling. Nordrum har ledet et klarspråkprosjekt i flere år og forteller blant annet om hvordan det jobbes for at jusstudentene skal bedre skriveferdighetene sine i en rekke juridiske sjanger – som traktater, lover, forskrifter, avtaler, dommer, prosesskriv og betenkninger. Målet er å styrke bevisstheten rundt et klart og forståelig språk. Det kan styrke tilliten til juridiske institusjoner og bidra til å gjøre jussen mer tilgjengelig. Misforståelser og feiltolkninger kan føre til at viktige beslutninger blir basert på feilaktig informasjon. Klarspråk er rett og slett livsviktig i en rettsstat.

Ingen ønsker eksperter som bruker unødig uklart språk og vanskelige ord for på den måten opprettholde en form for makt og autoritet. Men utfordringen er at juss er et presisjonsspråk og det kan være vanskelig å forenkle juridiske ord og termer. I et lengre intervju med Sofie Høgestøl, som du kan lese lenger ut i bladet, snakker hun om dilemmaet mellom presisjon, formidling og forenkling. Hun finner stor glede i å videreformidle på en forståelig måte og sier det gjelder å finne en balanse der man ikke mister presisjon og dybde, samtidig som man greier å bruke vanlige ord. Konteksten og

mottakeren er selvfølgelig viktig. Hun er ofte på tv og i andre medier og forteller at det er gøy når hun får tilbakemeldinger og når folk sier de ikke føler seg dumme når de hører på henne. - Det er den kjekkeste tilbakemeldingen. At de føler at jeg formidler til andre på et plan hvor vi er likestilte, sier hun.

Språklige forbilder er viktig, sier Sigbjørn Råsberg, som du møter i denne utgaven. Han er leder av Juristmållaget og brenner for nynorsk som rettsspråk. Han oppfordrer til språkbevissthet og til at jurister tar ansvar for norsk språk. Som student var det viktig for ham at professor Johan Giertsen ved UiB høyt og tydelig proklamerte at juss og nynorsk hører sammen, og at studentene skulle skrive på nynorsk. - Slike tydelige signaler og gode rollemodeller er viktig for en student. Symbolverdien er stor når man oppfordres til å skrive på sin egen målform, sier han. Råsberg peker på at mange nynorskbrukere i jussen har et ganske bevisst forhold til språk og han mener nynorsk veldig ofte gir et bedre forklarende ord på en del juridiske uttrykk og mener det er bra at man på den måten utfordrer stammespråket. God lesning!

Ole-Martin Gangnes
redaktør

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristen.no

Annonseansvarlig
Randi Huth Rogne – Storybold
randi@storybold.no
Tlf.: +47 995 20 500

Journalist
Tore Letvik
tl@juristen.no

Design / layout
Inge Martinsen – Aksell AS
inge.martinsen@aksell.no

Journalist
Tuva Bønke Grønning
tbg@juristen.no

Tips redaksjonen
redaksjonen@juristen.no
mob. 48 24 83 52
www.juristen.no

Følg oss!

Ved adresseendring

Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.

Andre – send ny adresse til
medlem@juristforbundet.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Juristen arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Forsidebilde

Tore Letvik

Grafisk produksjon

Ålgård Offset As

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 26. mai 2023.

Redaksjonen avsluttet 18. april 2023.

Utgiver

 JURISTFORBUNDET

– Det er helt avgjørende at juristenes språk forstås. Det er avgjørende for demokratiet, for rettsstaten og for styringsstaten

Jon Christian Fløysvik Nordrum har ledet prosjektet «Klarspråk i juridisk forskning og undervisning» siden 2018.

 Tuva Bønke Grønning

– Vi styrer samfunnet gjennom lover og regler. Stortinget har to måter å påvirke samfunnet på – gjennom budsjett og gjennom lover – hvorav lover er suverent viktigst. Stortingsrepresentantene må forstå hva de vedtar. Vi i samfunnet må forstå for å kunne mene noe om det og ytre oss. Det er viktig at det ikke er langt fra lovspråk og ytringsspråk. Borgernes mulighet til å uttale seg avhenger av at de forstår lovspråket, sier førsteamanuensen ved juridisk fakultet på Universitetet i Oslo.

Et annet aspekt med klarspråk i jussen er at borgerne må forstå hvilke rettigheter og plikter de har.

– Hvis man ikke forstår det kan man gå glipp av ting man har krav på, eller i verste fall risikere straff hvis man gjør noe feil, selv om det er i god tro, sier Nordrum.

Han trekker frem Nav-sakene som et eksempel.

– Når du fyller ut et skjema som gir deg en rettighet og du ikke forstår språket kan to ting skje: det kan være at du ikke får rettigheten du har krav på, eller du kan fylle ut feil og da ha gjort noe straffbart.

– Jeg har selv opplevd at familie som har spurt om råd og hvor det etter mitt syn var fylt ut riktig, har fått motsatt beskjed av Nav.

Nordrum peker på at det er avgjørende for å oppfylle grunnleggende rettsstatsgarantier at språket i lover og regler er forståelig for alle borgere.

– Klarspråk er viktig for styringsstaten. Vi styrer ikke med lover og regler for moro skyld. Det brukes når vi for eksempel skal slå ned en pandemi, få bukt med mobbing i skolen og så videre, sier han.

Mange prosjekter

Nordrum har holdt i klarspråksatsningen siden de fikk tildelt 30 millioner over ti år av KMD (Kommunal- og moderniseringsdepartementet). Formålet med avtalen er å innføre klart juridisk språk som en del av undervisningen, forskningen og formidlingen ved Det juridiske fakultet.

Det er videre slått fast at en «effekt av arbeidet skal bli at uteksaminerte studenter fra JUS har utviklet ferdigheter i å skrive klare og forståelige juridiske tekster. Kompetanse om utforming av klart regelverk (lover og forskrifter) er særlig sentralt».

Nordrum forteller at det siden oppstart har skjedd mye på alle de tre områdene. På formidlingssiden trekker han frem at satsingen har stått bak flere konferanser, som Lovkonferansen, Nordisk klarspråkskonferanse og den internasjonale klarspråkkonferansen PLAIN som eksempler.

– Nå arrangeres Lovkonferansen på nytt 6-7. juni, og det blir en viktig fot i bakken og en fin oppsummering

John Christian Fløysvik Nordrum.
(Foto: Ole-Martin Gangnes)

John Christian Fløysvik Nordrum under et seminar om kunstig intelligens tidligere i år. (Foto: Tore Letvik)

av hva som har skjedd så langt. Poenget med konferansene er å skape møtesteder hvor aktuelle utfordringer blitt satt på agendaen.

– Det har blitt gjort mye for å løfte problemstillingene opp og frem, og en del av formidlingsinnsatsen har skjedd parallelt med Språkrådets innsats, forteller han.

Mer skrive trening

Når det gjelder undervisning og forskning, tar dette typisk noe lenger tid å komme i gang med, og den første tiden ble blant annet brukt til å ansette stipendiater og utvikle undervisningsopplegg.

– Vi opplever at det er viktig med samarbeid, og har blant annet en klarspråkvaktale med Universitetet i Bergen hvor vi har erfaringsutveksling og samarbeider om en postdok

som forsker på jusspråket og undervisning av jusstudenter i skriving. Vi har også et samarbeid med humanistisk fakultet, hvor de blant annet tilbyr en bachelor i klarspråk.

Nordrum forteller at de ved fakultetet jobber mye med å sørge for at studentene får god skriveopplæring og forstår tekstenes funksjon, og at flere lærere deltar i utviklingene av skriveundervisningen.

– Senter for erfaringsbasert juridisk læring (CELL) er sentralt i dette arbeidet. Der jobbes det med ferdigheter til å skrive i ulike sjangre og skriveundervisning.

Senteret skal systematisere og utvikle eksisterende skriveopplæring og utvikle nye aktiviserende læringsformer, forteller prosjektlederen. Han peker på at studentene tradisjonelt har skrevet juridiske

tekster for å vise at de har lært seg et fag, men har fått lite tilbakemeldinger underveis.

CELL jobber med å utvikle mer aktiviserende læringsformer og har som mål at studentene skal bedre skriveferdighetene sine i juridiske sjangre som traktater, lover, forskrifter, avtaler, dommer, prosesskriv og betenkninger.

– Studentene skriver prosesskriv i forbindelse med prosedyreøvelse i løpet av første året, mens andre året er det semesteroppgave. Vi skal også innføre kontraktskriving og lovskrivning har blitt et valgmenne. Tidligere har det vært lite metoder for å lære jusstudentene å skrive, sier Nordrum.

Nyåpnet skrive lab

Senteret Skrive lab åpnet i starten av mars i år.

– Det er et fysisk lokale i andre etasje på Domus Juridika som skal være navet i skriveundervisningen vår. Der skal studentene kunne få individuell veiledning og kurs, forteller Nordrum.

Målet er at laben skal «styrke studentenes skriveferdigheter og øke bevisstheten rundt et klart og forståelig skriftspråk (klarspråk), ved å gi studentene formative tilbakemeldinger på tekster i arbeid, det vil si underveis i studentens tenke- og skriveprosess».

Skrivelab følger etter Lovlab, som ble etablert for noen år siden. Lovlab gir studentene mulighet til å eksperimentere med lovgivningsarbeid på svært realistiske betingelser.

Formålet med undervisningsformen er å møte det behovet som er kjernen i samarbeidsavtalen, nemlig å fremme klart regelspråk gjennom å utvikle ferdigheter i å skrive og utvikle forståelse for svært sentrale juridiske tekstsjangre som lovtekst, forskriftstekst og utredningstekst, forteller Nordrum.

Han har selv ledet flere lovutredninger, og forteller at studentene jobber på samme måte som man gjør når man skriver en NOU, når studentene skriver det vi kaller en JOU (Jusstudenters offentlige utredninger).

– I Lovlab samarbeider vi blant annet med Språkrådet om godt lovspråk og prøver ut nye verktøy, for eksempel i samarbeid med Norges institusjon for menneskerettigheter.

Vi ønsker at det skal være en innovasjonslab hvor studentene også tester verktøy som brukes i det ekte liv.

Lovlab har to år på rad vært nominert av Universitet i Oslo til den nasjonale Utdanningskvalitetsprisen, som deles ut av Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning.

Vi skal også innføre kontraktsskriving og lovskrivning har blitt et valgemne. Tidligere har det vært lite metoder for å lære jusstudentene å skrive

NAV-samarbeid og forskning

Gjennom prosjektet har fakultetet også inngått en rekke samarbeid. Et av de største samarbeidsprosjektene er en avtale som ble inngått med NAV i 2021, som har som mål å «utvikle og styrke juridisk forskning og utdanning innen områder hvor JURFAK har spesielle forutsetninger for å utvikle sterke, koordinerte fagmiljøer med relevans for NAV».

NAV bidrar med 30 millioner kroner over 10 år og avtalen skal

finansiere fire programområder: «Trygderett, Digital velferdsstat, Klart språk og EØS-rett og øvrige internasjonale forpliktelser på trygderettens område.»

– Programmet digital velferdsstat har i seg mye som handler om klarspråk. Det handler for eksempel om hvordan man best kan begrunne et vedtak, hva er et godt vedtak, hvordan gjøre algoritmer forståelige, forklarbar AI, hvordan utforme lover på en god måte og så videre, sier Nordrum.

Klarspråkprosjektet har også inngått avtaler med ulike myndigheter og blant annet med Språkrådet.

Fremover planlegges det å se skriveundervisningen i sammenheng med fagdidaktisk forskning på skriveundervisning for jusstudenter. Det er lite skrivefagdidaktisk forskning innen rettsvitenskap, påpeker Nordrum.

– Satsingen vil ledsages av forskning på grunnleggende verktøy for å gi et klarere juridisk språk, som utvikling av en sjangerteori for juridiske tekster. Disse spørsmålene er sentrale i Hans Christian Farsethås' pågående postdoktorprosjekt.

Det skal også forskes på begrunnelser av forvaltningsvedtak, i tillegg til forskning på hva som er utfordringene ved lovspråk og annet rettspråk. Nordrum mener det er spesielt interessant å forske på det han kaller det vage lovspråket.

Han mener det er nødvendig at lovspråket skrives generelt og skjønnspreget, og at det ikke går å ►

Book demo
på adviser.no

Få morgendagens løsning i dag

t: 33 48 43 00 • salg@adviser.no • adviser.no

Advisor247 Advokat
håndterer hele klientreisen.

Bransjens ledende fagsystem for lønnsom, effektiv og systematisk kjernedrift.

adviser

presisere lovteksten slik at den omfatter alle enkelttilfeller.

– Man hører ofte noen si at lov-språket er så vagt, hvordan skal folk forstå hva som gjelder? Men forskning viser at korte, vage lovtekster gir best resultat. Det gir rom for lokalt selvstyre, faglig skjønnsutøvelser og sprer makt i samfunnet, sier han.

Han påpeker at det norske lov-språket skiller seg ut som særlig kort og fordi det ofte brukes skjønnsmessige ord som «rimelig», «forsvarlig» eller «nødvendig».

– Ser man på det amerikanske lov-språket er det tydelig mer detaljert og formalistisk. De har ikke tillit til at loven blir anvendt på en god måte lavt i hierarkiet. Men vi har et tekstsystem som henger sammen og mer tillit i samfunnet, mener han.

Gjennom klarspråkprosjektet planlegges det også forskning på digitaliseringens betydning for retts-sikkerheten.

Frem til 2026

Selv om prosjektperioden går ut i 2026, understreker prosjektlederen at arbeidet ikke vil stoppe selv om avtalen med KMD går ut.

– Vi har bare så vidt startet. Vårt mål er å lage en rigg som varer, sier han.

Nordrum sier de ikke har tatt stilling til om de ønsker eller behøver mer finansiering fra departementet etter 2026, men påpeker at blant annet NAV-avtalen løper frem til 2032.

Gjennom årene han har ledet prosjektet har han en opplevelse av at studentene har blitt mer bevisst på at språket er viktig.

Han forteller at tidligere klarspråkprosjekter har vart en viss periode, og at det har vært en utfordring at man starter litt med blanke ark hver gang. Det ble for eksempel gjort en betydelig innsats på 1920-tallet for å forbedre lov-språket, påpeker han.

– Klarspråkarbeid oppfattes kanskje av noen som noe nytt innen jussen, men det er det egentlig ikke, og det er på tide at juristene tar klarspråkprosjektet hjem. Det har nemlig lang tradisjon i jussen og er i kjernen av jussens disiplin.

– Men det har vært forsket for lite på hva som faktisk er problemet. Når man bedre forstår problemet, kan man finne bedre løsninger. Og arbeidet må være kontinuerlig, sier han.

Klarspråkprosjektet

- Formålet med avtalen mellom Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Universitetet i Oslo er å innføre klart juridisk språk som en del av undervisningen, forskningen og formidlingen ved Det juridiske fakultet.
- Avtalen gjelder frem til 2026 og KMDs bidrag er 3.000.000 kroner per år.
- Avtalen fremhever at juridiske studenter skal utvikle ferdigheter i å skrive klare og forståelige juridiske tekster. Kompetanse om utforming av klart regelverk (lover og forskrifter) er særlig sentralt.
- Prosjektet har en fast stilling som professor/førsteamanuensis knyttet til klarspråk og lovgivningslære i tillegg til tre stillinger som stipendiat/post.doc.

Foto: iStock.com/Hispanolistic

Nå får du enda bedre rente på sparekonto

Spar trygt og forutsigbart på konto når mye annet virker utrygt. Det kan være smart å sette av litt ekstra penger på sparekontoen – en ekstra buffer mot uforutsette utgifter.

Ved å benytte deg av medlemsfordelene dine i Handelsbanken, får du en enda bedre rente på sparekonto. Med egen rådgiver i Handelsbanken får du gode råd om smart sparing. Husk at ektefelle/samboer har tilgang på de samme gode betingelsene.

Se alle fordelene på handelsbanken.no/juristforbundet

JURIST
FORBUNDET

Vil stanse anglifisering av norsk fagspråk i academia

Myndighetene er bekymret for at engelsk skal ta helt over som fagspråk i academia. I 2019 var hele 90 prosent av den vitenskapelige publiseringen fra norske institusjoner på engelsk. Under 10 prosent var på norsk. En handlingsplan er nå på trappene.

Tore Letvik

Kunnskapsdepartementet viser til tall fra Språkrådets tilstandsrapport fra 2021, i et innspill som fremstår som et klart varsku. Norsk språk er i ferd med å skvises ut på flere studieområder. I tillegg til å slå fast at engelsk språk i stadig større grad tar over som fagspråk innen academia viser oversikten at det er store variasjoner mellom fagene.

Utviklingen vekker bekymring hos norske myndigheter og fageta-ter. Når det gjelder forskning har utviklingen vist at engelsk tar over for norsk som dominerende publiseringsspråk i de fleste fag.

«I naturvitenskap og teknologi blir det knapt publisert norskspråklig forskning i det hele tatt», skriver Kunnskapsdepartementet i et innspill til handlingsplanen for norsk fagspråk i academia som skal legges fram før sommeren.

I humaniora, eller humanistiske fag, er prosentdelen forskningspublikasjoner på norsk redusert fra 42 til 27 i perioden 2011–2019.

I høyere utdanning er tendensen den samme, men her er norsk fortsatt det dominerende språket. Prosentdelen av fremmedspråklige emner har økt fra 13,3 prosent i 2009 til 25,1 prosent i 2020. På et tiår er engelskmengden om lag doblet. Når det gjelder forholdet mellom bokmål og nynorsk, er det gjentatte indikasjoner på at nynorsk er klart mer marginalisert enn bokmål.

Innspillsplan på høring

Kunnskapsdepartementet (KD) har i samarbeid med Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) varslet handlingsplanen for norsk fagspråk i academia. I forkant av at handlingsplanens fremleggelse ber Kunnskapsdepartementet nå om skriftlige innspill til arbeidet fra relevante virksomheter og aktører, og har sendt ut en innspillsplan på høring.

I det såkalte innspillsnotatet trekker departementet inn både historikk og betydningen av å være bevisst på bruk av språk i bred forstand.

Språk og språkbruk i forskning og høyere utdanning har mye å si for språkutviklingen elles i samfunnet, for eksempel i offentlig debatt, næringsliv, forvaltning, kultur og hverdagsliv. Gjennom høyere utdanning blir språkbruken til profesjonsutøvere og arbeidstakere i nær sagt alle sektorer formet. Språk har også stor betydning for primær- og høyere utdanning til norske universiteter og høyskoler. Forskning, undervisning og formidling er kompliserte og spesialiserte oppgaver med høye krav til presis språklig kommunikasjon. Språkbruk er dermed også helt avgjørende for den faglige kvaliteten

i norsk academia og for læringsutbyttet til studentene, heter det i notatet som også gir historiske perspektiver.

– Et hovedformål med å etablere et universitet i Christiania i 1811 var at Norge skulle få embetsutdanningar som var relevante for norske forhold. Selv om forskning ofte har blitt publisert på et fremmet språk – tysk før andre verdenskrig og engelsk siden – har undervisningen og den allmennrettede formidlingen tradisjonelt vært på norsk. Norsk, både bokmål og nynorsk, står i en særstilling blant språkfagene fordi man ikke kan forvente at forskere i andre land vil sikre den faglige utviklingen for oss. Det samme gjelder norsk kultur og historie mer generelt. Her er det altså nødvendig med særskilt oppmerksomhet, skriver departementet.

Peker på to mulige årsaker

Etter å ha tatt for seg den bekymringsfulle utviklingen i de siste årene, med stadig økt bruk av engelsk innen academia, resonneres det i innspillsnotatet over hva som kan være årsaken.

Siden prosentdelen utenlandsstudenter har ligget relativt stabilt på under 5 prosent av studentene, er hensynet til denne gruppen neppe den viktigste forklaringen på den sterke økningen i bruken av engelsk som undervisningsspråk. Det er nærliggende å tenke seg at to andre faktorer kan ha mer å si. Den ene er at engelsk som dominerende forskningsspråk også kan medføre en preferanse for engelsk som undervisningsspråk. Den andre er at det økende antall vitenskapelig ansatte og stipendiater som har utenlandsk

SPRÅK- STATUS

Forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe. (Foto: NTB Kommunikasjon / Statsministerens kontor)

bakgrunn kan ha innvirket på valg av språk på institusjonene.

Studier fra senere år tyder på at en stor del av de utenlandske ansatte opplever at forholdene ikke blir tilrettelagt for at de skal kunne lære seg norsk de første åra etter ansettelse. Om disse ansatte ikke får god tilgang til språkopplæring og klare incentiver til å lære seg norsk, kan mer undervisning på engelsk og ytterligere svekkelse av norsk fagspråk bli resultatet, skriver departementet som peker på at en slik språkutvikling kan få negativ innvirkning på en rekke samfunnsområder.

Særlig der forskningsbasert kunnskap blir tatt i bruk for å løse kompliserte problem i dialog med enkeltindivider, grupper eller allmenheten. Dersom debatten om de store samfunnsproblemene blir overlatt til høyt utdannede som kan det engelske fagspråket, vil det gå ut over den

brede demokratiske debatten og den opplyste allmenheten, heter det innspillnotatet.

Handlingsplanen

Kunnskapsdepartementet viser til innholdet i innspillnotatet som grunnlag for at det, sammen med Kultur- og likestillingsdepartementet og fagetater på feltet, har varslet handlingsplanen for norsk fagspråk.

«Hurdalsplattformen slår fast at «regjeringen vil sikre at norsk fortsatt skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt», og at «regjeringen vil føre en språkpolitikk som gjør at norsk eller samisk blir foretrukket i alle deler av samfunnet». Videre vil regjeringen «sørge for at norsk språk blir løftet fram i høyere utdanning og forskning».

Forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe har

siden sin tiltredelse gitt klare styringssignaler om at norsk fagspråk i akademia skal styrkes. Blant annet er det stilt krav i tildelingsbrevene til universitetene og høyskolene om at undervisere med andre morsmål enn norsk skal sikres norskkompetanse og at oppgaver og avhandlinger på engelsk skal ha sammendrag på norsk.

Formålet med handlingsplanen er å sette i verk tiltak som er kraftfulle nok til å gi en reell styrking av norsk fagspråk, samtidig som domenetapet for engelsk skal motvirkes og etter hvert bli snudd. Handlingsplanen skal både lansere nye tiltak og samordne eksisterende virkemidler. Den skal videre bidra til at ansvaret for norsk fagspråk kommer høyere opp på dagsordenen i akademia, både nasjonalt og ved institusjonene, heter det i innspillnotatet.

Dyslektikeren som ble

Sofie Høgestøl strevde på skolen som ung elev. Lesing gikk ganske greit. Verst var det å skrive. I dag er hun en av landets mest kjente jurister og formidler av juss på en måte som folk flest forstår.

Tore Letvik

Foto: Tore Letvik

toppformidler av juss

Sofie Høgestøl sier et tydelig ja da vi spør om hun kan tenke seg å stille til intervju for å snakke om klarspråk innen jussen. Også andre medier som NRK, TV2, eller nyhetsformidlere på papir, i eteren eller på andre plattformer kan ofte glede seg over at hun ønsker å bidra med sine juridiske kunnskaper og innsikt, ikke minst innen terror og terrorlovgivning, men også andre temaer, som for eksempel juridiske problemstillinger innen amerikansk valg og politikk.

Vi møter Høgestøl på hjemmebane, i rom 3110 på Domus Juridica i Oslo, og får være til stede under avslutningen av en undervisningstime hun har med jusstudenter. På

projiseringsskjermer vises oppgaver. Uoppslitelige «Peder Ås» og «Marte Kirkerud» støter stadig på nye, halsbrekkende og problematiske jussnøtter som studentene må knekke, under veiledning av en tydelig humørfyllt, engasjert og inkluderende lærer.

Mange av studentene vet kanskje allerede at læreren har hatt en tung vei å gå. Sofie Høgestøl har vært åpen rundt sin dysleksi, og i nyere tid til og med holdt kurs for andre om hvordan man lettere kan håndtere både skrive- og lesevansker.

Selv mener Høgestøl at den betydelige ekstrainnsatsen hun måtte legge ned under studiene paradoksalt nok har bidratt sterkt til å bringe henne dit hun er i dag. Kampen hun har kjempet har gitt henne pågangsmot og en vedvarende lyst til å videreformidle.

– I dag har jeg ikke problemer med min dysleksi, men jeg var nødt til å jobbe mye hardere enn de andre på skolen. Pugging. Terping. Det å måtte gå grundigere inn i studiematerialet enn andre har gjort meg uredde og samtidig ydmyk. Bevisst på betydningen det har å lære bort til andre. Jeg elsker å formidle på et nivå som flest mulig forstår, sier hun.

Balansegang

Advokater, dommere og jurister i ulike posisjoner tilhører trolig ikke de yrkesgruppene folk flest tenker på som formidlere av klarspråk og lett tilgjengelig informasjon. Kanskje heller tvert om. Men nettopp i dette landskapet har Høgestøl funnet sin plass og en verdi hun har funnet grunn til å dyrke og videreutvikle. Hun sier likevel at hun forstår jurister som finner det vanskelig å forenkle juridiske ord og termer.

– For oss jurister er juss et presisjonsspråk. Vi lager ganske presise

termer eller ord som skal dekke en spesifikk juridisk kategori, og så bruker vi tid på å tolke de ordene. Dette lærer vi studentene våre i fem år. Da kan det føles ganske ukomfortabelt å formidle dette på en enkel måte. Når du prøver å forenkle språket vil du være redd for å miste presisjonsnivået. Det blir to konkurrerende hensyn knyttet til det å prøve å formidle juss på en tilgjengelig måte med et presisjonsnivå som fortsatt holder, sier hun.

– Også blir jo juss et maktspråk, hvor det blir en hersketeknikk i seg selv uten at man tenker over at man bruker et språk andre ikke forstår. Dette er en felle man veldig lett kan gå i. Og kanskje nettopp fordi vi lærer opp studentene våre til å være veldig presise i sine svar, sier Høgestøl, som blant annet satt i Valglovutvalget, som skulle skrive forslag til ny valglov. Et lovforslag som Regjeringen nylig fremmet for Stortinget.

– Jeg tror det er særlig viktig at lover ikke skrives unødvendig komplisert, for da blir de ekstra vanskelige å oversette til vanlige ord. De fleste lover skal jo også brukes av ikke-jurister, som for eksempel straffeloven. Den må være klar nok til at folk forstår hva som er straffbart og ikke straffbart. Valgloven skal brukes av masse ikke-jurister, til å innhente stemmer, så jeg tror det er blitt mye mer fokus på at lover kan skrives på en mer klarspråklig måte, sier Høgestøl som erfarte dette i Valglovutvalget.

– I utvalget var vi veldig opptatt av klarspråk og hadde rådgivere som skulle hjelpe oss å skrive lovteksten uten bruk av unødvendig mange juridiske ord, sier Høgestøl, som selv gikk i fella flere ganger.

– Det var litt morsomt. Vi fikk en liste fra Språkrådet med «fyord» da vi jobbet med klarspråk i valglo-

ven. Det var hva de kalte kansellispråk, som vi skulle holde oss unna. Selv om jeg anser meg for å være ganske klarspråklig, oppdaget jeg at brukte mange av ordene på lista ofte, sier Høgestøl.

På tvers av yrkesgrupper

Hun mener innlært fagterminologi gjennom år er noe som kan forkludre forståelig språkbruk innen mange yrkesgrupper.

Hun gir et eksempel på betydningen av dette, fra håndverksbransjen, da hun pusset opp leiligheten sin.

– Vi lever i et stadig mer spesialisert samfunn og blir stadig mer avhengige av dyktige håndverkere, som ikke bare kan sitt fag, men som også kan forklare kunden hvilke muligheter som finnes. De som pusset opp hos meg forklarte på en lett måte hva alternativene mine var og hvor mye de ulike alternativene ville koste. Selv om det kanskje for noen er veldig åpenbare ting, så var det ikke åpenbart for meg. Det tok de virkelig hånd om og veiledet meg gjennom det, noe jeg satte stor pris på, for de kunne sikker forklart dette på en mye vanskeligere måte.

– Jeg føler at dette er å vise en form for respekt og et eksempel til etterfølgelse også innen andre faggrupper. Innen jussen tenker jeg at det også er å vise respekt å snakke på en måte som gjør at andre forstår. I samfunnet er vi avhengige av at vi gjør dette på tvers av yrkesgrupper.

Høgestøl kan fortelle om en vanskelig avveining under skriving av lovtekster.

– Det gjelder å finne en balanse der du ikke mister presisjon og dybde, samtidig som du greier å bruke vanlige ord, og det er vanskelig.

Konteksten er viktig.

– Jobber du som jurist i en kommune, og skal prøve å forklare politisk ledelse i kommunen hvilket handlingsrom den har til å lage koronaforskrifter, vil du ha et høyt presisjonsnivå. Men hvis jeg skal formidle noe til et mer allment publikum, og hvor det jeg sier ikke skal brukes som

grunnlag for å ta beslutninger, kan jeg fristille meg litt mer. Der blir avveiningen hvor enkelt jeg kan gjøre noe uten å miste presisjonsnivået helt, og det er en utfordring jeg synes er gøy.

Innen jussen tenker
jeg at det også er å vise
respekt å snakke på
en måte som gjør
at andre forstår

Demokratisk problem

De siste årene har bevisstheten rundt det å bruke juridisk klarspråk i forvaltningen, domstoler og på fakultetene økt sterkt, noe Høgestøl er glad for.

– Det blir et demokratisk problem hvis folk ikke kan sette seg inn i regelverk, eller forstå vedtaksbrev fra forvaltningen, uten å måtte søke juridisk bistand. Derfor har vi en klar språksatsing, for eksempel ved juridisk fakultet i Oslo, sier hun.

– Kan det være lett å gjemme seg bak et «perfekt jusspråk» hvis man egentlig er litt usikker, slik at avanserte juridiske ord får en til å fremstå som proff, trygg og dyktig?

– Jeg kan bare snakke for min egen del, men dersom jeg ikke evner å forklare noe på en relativt lettfattelig måte, så er det ofte fordi jeg ikke helt forstår selv. Det gjør at jeg virkelig må sette meg ned og gå i dybden. Det er derfor jeg synes formidling er spennende, fordi vi ofte ender med en bedre fagforståelse. Fordi du må jobbe aktivt med å forstå, og nærmest plukke brikkene fra hverandre og se – hva handler dette egentlig om, eller hva er egentlig hovedbudskapet i denne dommen?

Hun opplever det samme når man skal lære bort juss.

– Gjennom å undervise andre får jeg en bedre faglig forståelse selv. Du må tilpasse deg til kunnskapsni-

våene som elevene har, og da utvikler du deg som fagperson.

Forskning tar også mye av tiden.

– Min jobb er jo å grave meg dypt ned i en del av mine felter, som blant annet er terror og krigsforbrytelser, noe som er ganske sært.

Og hvert felt kan ha sitt «stammespråk».

– Hvis man blir fagekspert innen sitt eget felt, så betyr det ikke at jeg er super på andre felt. Som EØS-rett for eksempel. Selv om jeg var ganske flink til det på studiet, har mye skjedd på 15 år, som i EU-domstolen. Mye av det har jeg ikke fått med meg, og da trenger jeg jo at mine kolleger også snakker på en måte som jeg forstår.

Studerte England og USA

Høgestøl studerte juss i England og USA. Det tror hun har bidratt til evnen å kunne formulere seg forståelig og klarspråklig.

– Jeg hadde ikke med det samme språket fra studiet på norsk i norsk jus. Det tror jeg har vært en fordel, for jeg var aldri indoktrinert i vanskelig juridisk terminologi på norsk på samme måte. Hvis jeg derimot skulle begynne å formidle juss på engelsk, så tror jeg kanskje at jeg ville formidlet mindre klarspråklig enn jeg gjør på norsk. Det å komme litt utenfra gir meg også et annet perspektiv, noe jeg tror er en fordel når det kommer til klarspråk, sier Høgestøl.

– Men tiden går fort, og plutselig har jeg jobbet i Norge i ti år og tillagt meg stammespråk på norsk juss. Da tar jeg meg selv litt i det og tenker, oi, hvorfor brukte jeg de ordene når jeg kunne sagt noe enklere? Hensynet til at andre forstår hva du formidler må ligge i bunn hele tiden.

Høgestøl mener det blir viktigere og viktigere at jurister forklarer juss på en forståelig måte.

– Jurister dekker et kjempestort, spennende område. Når jeg spør studentene mine hvorfor de valgte juss, så svarer de nettopp at det gjør at de kan gjøre så mye forskjellig. Men det jobbene har til felles, er at

Valgssending på TV2 i forbindelse med USA-valg i 2018. Høgestøl sammen med Elin Ludvigsen, Morten Sandøy, Kjetil H. Dale, Hans Olav Lahlum, Kjetil Løset og Terje Sørensen. (Foto: Jan-Petter Dahl / TV 2)

du må formidle juss til ikke-jurister. Å formidle fagkunnskapen vi har er en av våre viktigste funksjoner. Tradisjonelt har vi kanskje ikke hatt så mye fokus på det i jusstudiet. Men det har vi mer nå.

– Du er jo ofte på tv og i andre medier. Får du tilbakemeldinger på det du sier og formidler?

– Absolutt. Jeg syns det er veldig gøy når jeg får tilbakemeldinger og når folk sier de ikke føler seg dumme når de hører på meg. Det er den kjekkeste tilbakemeldingen. At de føler at jeg formidler til andre på et plan hvor vi er likestilte. Jeg snakker ikke nedover. Det er veldig viktig for meg.

– Jeg ble forsker fordi at jeg er nysgjerrig på samfunnet rundt

meg. Hvis de jeg formidler til også blir mer nysgjerrige på verden og synes at temaene er interessante, da synes jeg det er kjempegøy. Da føler jeg at jeg har en god dag på jobb, sier Høgestøl som også har en podcast.

– Jeg tror de beste tilbakemeldingene jeg får er på podcasten, som heter «Det store bildet», hvor jeg sammen med TV2-ekspert Eirik Bergesen snakker om verdens politikk og Norge og hva som skjer i verden den uken. Vi har et liveshow i januar og de hyggeligste tilbakemeldingene jeg fikk sist var fra en trofast lytter, en anleggsarbeider, som var til stede under showet. Han fortalte at han satte stor pris på jobben vi gjør. En superkul tilbakemelding, som

viser at vi treffer bredt. Da føler jeg at jeg gjør jobben min.

– Jeg forsker på krigsforbrytelser, og det er jo mye global politikk inn innbakt i det. Det er uinteressant å snakke om det på en måte som bare folk med doktorgrad vil forstå. Det gir meg lite glede, sier Høgestøl som likevel også kan sette pris på å snakke i juridiske termer, i de rette omgivelser.

– Det kan være veldig gøy, men det da er man ofte på en fagkonferanse og nerder med andre folk som nerder på det.

Støtte fra familien

– Du har snakket åpent om at du har dysleksi, og gjennom å fortelle hvordan du har klart studiene, og det fak-

tum at du er jurist, forsker og samfunnsdebattant – vist at jussen også er tilgjengelig for personer som har dysleksi. Noe eller noen du vil trekke frem som har hatt betydning for deg?

– Foreldrene mine har vært til god hjelp. Faren min har dysleksi og jeg tror det er viktig å ha gode forbilder. Jeg tenker jo på pappa som supersmart, som gikk på handels-høgskolen. Det har aldri vært noe problem for han å ta høyere utdanning. Og så fikk jeg kanskje litt varierende hjelp på skolen. Men ser nå at det handlet mye om at på den tiden så var dysleksi fortsatt ganske uavklart. Men mine foreldre var oppmerksomme på dette.

– Dysleksi er veldig arvelig, og faren min hadde fått hjelp. Han hadde kommet seg gjennom skole ut i arbeidslivet med den utdanningen han ønsket, selv om han forsto at han var ordblind, som man kalte det på den tiden. Foreldrene mine presset på for å sikre meg hjelp på skolen. Uten det er jeg usikker på om jeg hadde blitt ferdig med videregående skole. Det tenker jeg på nesten hver uke, at jeg er veldig heldig som har denne jobben, sier Høgestøl.

– Har du følt at du har måttet jobbe hardere enn andre under studiene?

– Det gjør jeg nok. Hvis du har lese og skrivevansker må du jobbe hardere, fordi du må finne ut av hvordan du skal knekke koden når hjernen funker litt forskjellig. Jeg innbiller meg at det også har gjort meg til en bedre underviser og formidler. Fordi jeg kanskje har en litt større ydmykhet for hvordan det er å ikke forstå ting.

– Du sier at du kan takke dysleksien for ydmykheten?

– Ja. Jeg tror - hvis du har dysleksi - så vet du veldig godt hvordan det er å føle deg dum. Da har du antakelig følt deg ganske ofte dum i oppveksten. Fordi du ikke evner å gjøre noe som alle andre tilsynelatende greier. Men jeg har tidligere uttalt at jeg er komfortabel med det å føle seg dum. Det er en veldig stor

styrke når man skal være forsker eller fagspesialist, for at du skal våge å sette deg inn i nye temaer. Da må du våge å føle deg dum ganske mye. Hvis du ikke tør det, så kommer du ikke til å bli noe spesielt flink. Jeg tror mange velger jussen, fordi den er jo hele tiden under utvikling, så du får hele tiden muligheten til å være i faglig fordypelse. Men da må du også tørre å føle deg dum. Hvis ikke så lærer du ingenting nytt.

Du må ikke bekymre deg så mye over hva kollegaene dine vil tenke. For du skal ikke formidle eller brife til dem om hvor smart du er

Målgruppen

– Tror du en del jurister er redd for å føle seg dumme hvis de forenkler jussen?

– Ja, og selv er jeg veldig lite redd for det. Jeg tror noe av det som gir frykt, er tanken på at kanskje han partneren lenger ned i gangen synes jeg er en idiot som forklarer det så lett. Vil dommeren eller partneren eller sjefen min eller mine medarbeidere tenke at jeg er dum? Det koster meg ingenting om en professor vil tenke at jeg er dum fordi jeg overforenklet. Jeg føler meg komfortabelt med det, fordi det ikke er professoren som er hovedmålet mitt når jeg snakker i offentligheten. Jeg tror du må riste av deg frykten for å være for upresis. Hvis ikke får du ikke formidlet til folk som ikke har juridikum.

– Du må prøve å gå inn i en litt ukomfortabel sone med å tenke sånn: Ok, dette er ikke på det presisjonsnivået jeg vanligvis har, eller har lyst til å være på, men akkurat her og nå er det ok, for her skal jeg formidle til en helt annen gruppe enn mine fagkolleger, sier Høgestøl.

Hun har følgende oppfordring til andre jurister som skal informere ikke-jurister:

– Du må ikke bekymre deg så mye over hva kollegaene dine vil tenke. For du skal ikke formidle eller brife til dem om hvor smart du er. Du må finne ut hvem målgruppen er for ytringene og hvordan du da skal spisse og forme budskapet eller forklaringen. Og jeg tror den som frykter å fremstå som dum overfor andre jurister kanskje ikke har så mye å frykte. Jeg tror de fleste har en ydmykhet for at det å formidle bredt er vanskelig.

– Har det å måtte jobbe ekstra hardt i studiene gitt positive utslag i din jobb i dag?

– For meg var det vansker med å få tankene ned på papiret og stavingen. Jeg husker det var vanskelig for meg å skrive stiler på skolen. Å få tankene mine ned på papiret, og strukturere ord og setninger. Det gjorde at jeg måtte jobbe veldig konkret med skrivingen min fra ung alder. Så var da en av tilbakemeldingene jeg fikk på doktorgraden at den var godt strukturert og velskrevet.

Hun fikk også ofte gode tilbakemeldinger når hun leverte inn til fagfellelevering.

– Hvis jeg ikke hadde hatt dysleksi, hadde jeg kanskje slengt inn ting litt lettere, men jeg måtte bruke mye tid på å tenke struktur og oppbygning. Å ha vært nødt til å slite ekstra har sine fordeler når du først kommer over kneiken, men du må komme over kneiken. Og det er jo det som kan være vanskelig, eller hvis du ikke får nok hjelp. Jeg har vært veldig heldig, sier Høgestøl, som i dag ikke har problemer med dysleksien.

– I dag lever vi i 2023, og da har vi veldig avanserte staveprogrammer, så det er ikke noe stort problem i hverdagen. De eneste som merker at jeg har dysleksi er nok vennene mine som får tekstmeldinger fra meg. Men jeg synes ikke det er flaut, og de bærer over med meg med dette. Jeg har ikke tid til å korrektur-

Sofie Høgestøl studerte juss i USA og England. (Foto: Tore Letvik)

lese meldinger på privaten, sier Høgestøl.

I tillegg til å være forsker innen rettsvitenskap med doktorgrad fra Universitetet i Oslo, er Sofie Høgestøl førsteamanuensis ved Nordisk institutt for sjørett, og deltar også i Senter for erfaringsbasert læring (CELL) ved UiO.

– Vi har fått penger for å utvikle undervisningen på jussen, og vi ten-

ker; hvilke ferdigheter vil vi at studentene våre skal gå ut av jussen med? Evnen til å formidle juss til forskjellige målgrupper er en av de tingene vi ser på.

Dessuten er utviklingen innen digitalisering og kunstig intelligens noe som vil påvirke faget og yrkesutøvelsen.

– Hva er det jeg kan gi studentene av ferdigheter som står seg i et

langt karrierelivet? For meg er det å skjønn juridisk metode og analyse. Det er en grunnleggende ferdighet når jussen endrer seg. Også er det å kunne skrive og snakke om hvordan jussen er. Hvis du er flink til å kommunisere juss skriftlig og muntlig, og i bunnen flink til å finne ut hva jussen er, så har du ferdigheter som vil stå seg i arbeidsmarkedet på en god måte.

Mener jusspråket ofte blir bedre på nynorsk

Språklige forbilder er viktige, sier lederen for Juristmållaget. Han oppfordrer til språkbevissthet og at jurister tar ansvar for norsk språk.

 Ole-Martin Gangnes

Sigbjørn Råsberg er leder av Juristmållaget og brenner for bruk av nynorsk og ulike dialekter i det juridiske miljøet.

– Vi er opptatt av at juristene skal ha variert bakgrunn og da bør ulikhet også gjenspeiles i det norske språket, sier han.

Råsberg er seniorrådgiver ved Digitaliseringsdirektoratets kontor i Leikanger i Sogndal. Tidligere har han arbeidet lenge i typiske bokmålsområder.

– Jeg har jobbet ti år som jurist og jeg har møtt lite motstand mot å bruke nynorsk. Jeg har jobbet mest i byer og har møtt en positiv holdning. Det er jo takket være de som har gått foran og banet vei. Det har blitt gjort en stor jobb av mange før oss og det har blitt kjempet for bruk av nynorsk i jussen. Jeg er optimist på vegne av nynorsken, sier han.

Juristmållaget, som arbeider for å fremme nynorsk som rettspråk, ligger under Noregs mållag og arrangerer

blant annet et årlig skriveseminar for jurister og studenter – på Haugastøl. I tillegg arrangeres det treff og ulike foredrag. Juristmållaget deler med ujevne mellomrom også ut en målpris – som blant annet har gått til høyesterettsdommer Karl Arne Utgård.

– Det har en stor verdi at vi har dommere i Høyesterett som skriver dommer på nynorsk. Som jeg pleier å si; dersom det er bra nok for Høyesterett bør det vel være bra nok for oss alle i juristmiljøet, sier Råsberg.

Andre vinnere av prisen er professor Nils Nygaard, professor Kåre Lilleholt, lagdommer Asbjørn Nes Hansen, byråsjef Bergfinn Aabø, professor dr. juris Ola Mestad, professor dr. juris Jørn Øyrehagen Sunde og seniorrådgiver Kari Bjørke.

Selv studerte Sigbjørn Råsberg ved Universitetet i Bergen – der det var en selvfølge å bruke nynorsk.

– Jeg husker godt at professor Johan Giertsen høyt og tydelig proklamerte at juss og nynorsk hører sammen, og at vi skulle skrive på nynorsk. Slike tydelige signaler og gode rollemodeller er viktig for en student. Symbolverdien er stor når man oppfordres til å skrive på sin egen målform.

Må oppleves som enkelt

Det er likevel mange elever og studenter som mister nynorsken underveis i utdanningen.

– Vi ser at det ikke alltid er like lett å få elever å holde på nynorsk når de blir eldre. Særlig ved overgang til studentlivet. Der har også utdanningsinstitusjonene

Sigbjørn Råsberg
(Foto: Digitaliseringsdirektoratet)

et ansvar for å oppmuntre og legge til rette.

– Det må oppleves som enkelt å bruke nynorsk. Men det er ikke alltid det oppleves slik når man kommer til et nytt miljø. Mye er fremmed og man ønsker kanskje ikke å stikke seg ut.

I et innlegg i Juristen i 2021, skrevet sammen med tidligere leder av Juristmållaget Gunnar O. Hæreid, pekte Råsberg på at det fortsatt er en del holdninger til nynorsk som kan gjøre det vanskelig for jusstudentene.

«Juristmållaget meiner at juss på nynorsk er noko som må lærast på lik line med juss på bokmål eller for den del folkerett på engelsk. I den grad det er nokon skilnad, er den at nynorskskrivande juristar ikkje kan gøyma seg bak kansellispråket som juristar har gjort seg utilgjengelege med i generasjonar», skrev de.

«Dette har Juridisk fakultet i Bergen forstått. Ikkje berre har studentane tilbod om eigne nynorsk-arbeidsgrupper, dei må òg bu seg på energiske oppmodingar frå professor Johan Giertsen og andre om å skriva nynorsk», het det i innlegget.

– Man ønsker nok å legge til rette ved alle studiesteder, men det krever også at man har positive holdninger til nynorsk blant de ansatte. Det kan være litt avvik mellom teori og praksis her. Sleivkjeftede kommentarer kan slå dårlig ut når man er i et språklig mindretall. Det bør man være litt oppmerksom på. Vi kommer langt med god drahjelp, sier Råsberg.

Press mot norsk

Han jobber i Digitaliseringsdirektoratet – og digitaliserings- og teknologifeltet er fullt av ord og beskrivelser som ikke en gang er norske. Det er engelsk som gjelder. For eksempel virker forkortelsen AI (Artificial Intelligence) til å være mer innarbeidet enn KI (kunstig intelligens).

– Vi ser jo at det er press mot norsk språk generelt, men vi må ta

et ansvar i Norge for å utvikle norsk språk. Vi kan ikke kun bruke ord som «Compliance» også videre. Det er mange utfordringer knyttet til internasjonalisering og engelsk. Det gjelder også for alle mulige forkortelser vi bruker. I for eksempel EU og FN apparatet er det enklest å bare forholde seg til engelsk, men vi bør være bevisst på hva det gjør med vårt eget språk og vår egen forståelse.

Jeg husker godt at professor Johan Giertsen høyt og tydelig proklamerte at juss og nynorsk hører sammen

Han peker på at mange nynorskbrukere i jussen har et ganske bevisst forhold til språk.

– Nynorsk gir veldig ofte et bedre forklarende ord på en del juridiske uttrykk etter min mening. Det er bra at man på den måten utfordrer stammespråket litt. Jeg synes nynorsk representerer en mer moderne språkdrakt i mange tilfeller.

– Et annet poeng er at vi nynorskbrukere ikke har like lett for å gå i "passivfella", siden vi ikke på samme måten kan bruke om igjen gamle fraser som tiden har gått i fra. Det samme gjør seg gjeldende for en

del av ordene som, slik jeg ser det, er bedre på nynorsk. Mange av ordene kan også bokmålsjurister bruke. Men det er kanskje lettere og tryggere å bruke om igjen de samme ordene som har gått igjen i generasjoner av jurister, men som folk flest har lagt vekk. For nynorskjurister tvinger denne fornyingen seg litt mer fram, siden det ikke på samme måte er etablert hvordan en tradisjonelt har uttrykt seg.

Nynorsk juridisk ordliste, redigert av Karl Arne Utgård, har over 5500 oppslagsord på bokmål med oversetting til nynorsk

– Ordlista, som har eksistert en god stund nå, er viktig. Den har gitt meg mye og er et godt verktøy, sier Råsberg.

– Hva med det muntlige språket – hører vi hele det norske mangfoldet av dialekter i jussens verden?

– Det er jo litt vanskelig å vurdere. Jeg har inntrykk av at det er dialekter som er sjeldnere å høre i det offentlige rom enn andre blant jurister. Også her tenker jeg at rollemodeller er viktig.

Råsberg jobbet syv år i Bergen før han flyttet til Leikanger, der han også kommer fra.

– Her på kontoret brukes begge målformer blant juristene. Det gir en stor verdi. Nynorsk er en stor berikelse. Vi er opptatt av at jurister skal ha ulik bakgrunn og da bør ulikhet også gjenspeiles i det norske språket, sier han.

Juristen beklager at teksten ikke er skrevet på nynorsk, da målformen ikke er redaksjonens sterkeste side. 😞

5 ord på bokmål og nynorsk

- **Erverv** – yrke, arbeid
- **Mislighold** – (avtale)brot
- **Beføyelse** – råderett, verknad, funksjon, reaksjon
- **Uteblivelsesdom** – fråversdom
- **Bebyrdende** – tyngjande

Hjerter og smilefjes på jobb?

Et smilefjes som avslutning på en melding eller en tommel opp for å bekrefte en avtale. Emojis brukes nesten overalt og hele tiden, også i jobbsammenheng.

 Tuva Bønke Grønning

Ifølge kommunikasjonsplattformen Slack sendes det millioner av emojis over plattformen i uka og selskapet mener det «booster» produktiviteten. Spesielt mange er det av det de kaller «reacjis», som for eksempel kan være klappende hender mot slutten av en presentasjon.

Arturo Arrarte i Slack sier til Business Insider at han mener emojiene kan gjøre kommunikasjonen på arbeidsplassen mer effektiv.

– Spesielt for ledere som er på reise med telefonen. Det endrer spillet når de ikke lenger trenger skrive på telefonen. De sier «Jeg er trykket på en knapp – jeg er allerede ferdig med den oppgaven», sier Arrarte.

Andre undersøkelser antyder at de som brukes smilefjes i jobbe-poster virker mindre intelligente, mens The Washington Post skriver om utfordringene som dukker opp når de yngre ansatte skal kommunisere med de eldre digitalt.

Hjerter på jobb?

En undersøkelse Newsweek fikk gjennomført viste forskjeller i hvordan man oppfattet hva som var greit med tanke på emoji bruk på arbeidsplassen. Blant annet var det forskjell på menn og kvinner når det gjaldt hvor greit de synes det er å bruke hjertemojien.

Selv om totalt sett 43 prosent mente det ville være upassende å bruke et hjerte i jobbsammenheng, var andelen 51 prosent hos mennene og 41 prosent hos kvinnene.

– Det som en gang var et symbol på kjærlighet har i dag blitt en mer akseptert form for godkjennelse. Hvis du ser på Instagram er hjertet standard, sier Keith Broni, sjef for Emojipedia, til Newsweek.

The Guardian peker på en undersøkelse som viser at mange opplever at en jobbe-post uten en emoji «mangler noe», men at det heller ikke er risikofritt å bruke emoji ettersom de kan oppfattes forskjellig, blant annet i ulike kulturer og av mennesker i ulike aldre.

Fordeler og ulemper

Når de blir brukt riktig, kan emoji bygge en følelse av samhold og skape positiv atmosfære mellom kollegaer, mener Sean Peek i business.com.

Han trekker frem tre fordeler med å bruke dem i jobbsammenheng:

- Det gir en personlig tilnærming. Hvis du er for formell vil du

kunne skremme bort potensielle kunder og klienter, mener han. Emojier kan også være fint å bruke for å opprettholde eksisterende forhold.

- De viser ærlighet. Bruk av emoji gir kunder og klienter et inntrykk av at du er ærlig og imøtekommende. Men se alltid an konteksten og bruk riktig emoji.
- De fanger leserens oppmerksomhet.

Det er imidlertid også noen ulemper med å bruke de små figurene i jobbsammenheng, mener Peek. Han peker først på at de ikke er universelle. Det er ingen universell enighet om hva hver enkelt emoji betyr, og det er viktig å være obs på at de kan tolkes forskjellig.

– Emojis kan bli «lost in translation», sier Marty Estelle Lundstrom, advokat og etikettekonsulent hos Mannars Pro, til business.com.

– Mens en emoji med rødt fjes kan bety «sint» for en person, kan en annen tolke det som «flau». Dette kan skape forvirring.

Peek peker i artikkelen også på at bruk av emoji i jobbsammenheng kan få deg til å virke mindre kompetent og uprofesjonell.

– Før du bruker emojis, pass på at du vet hvem mottakerne er. For eksempel vil eldre mennesker kanskje være ukomfortable med emojis eller kanskje ikke engang forstå hva de betyr, skriver han.

Klarspråk i «skranken», i dommer og i innkallinger
Landets største domstol
med egen språkprofil

Sorenskriver Yngve Svendsen.
(Foto: Marius Mass Grøtvedt / Oslo tingrett)

Skjerpet satsing på tydelige rettsavgjørelser og andre meddelelser fra domstolene. I Oslo tingrett er de ansatte på tå hev når det gjelder å sikre att informasjon fra domstolen når ut til, og forstås av, domstolens brukere.

 Tore Letvik

Sorenskriver Yngve Svendsen har mye på hjertet når vi ber ham fortelle hva landets største domstol gjør for å sikre at viktig informasjon når fram på en lettfattelig måte til de som er avhengige av å forstå den.

OTIR, som er tingrettens forkortelse i berammingslister og saksdokumenter, behandler rundt en femtedel av alle straffesaker og sivile tvister i landet. Domstolen har 270 ansatte, hvorav 125 dommere og dommerfullmektiger og 145 saksbehandlere og administrativt ansatte. Den dømmende virksomheten er organisert i åtte rettsavdelinger, der syv avdelinger behandler tvistesaker og straffesaker, mens to behandler byfogsaker. Hele denne store rettsinstitusjonen har, ifølge sorenskriveren, hatt klarspråk høyt på agendaen i flere år, og satser videre.

– Klarspråk er viktig i alle sammenhenger, men ikke minst der det skjer maktutøvelse, og der befolkningen har et sett med rettigheter og plikter de skal forholde seg til. I den sammenheng er det helt essensielt at brukere, parter og aktører får den informasjonen de trenger, forstår den og kan gjøre bruk av den i konkrete handlinger, sier Yngve Svendsen til Juristen. ►

– Jeg våger å påstå at avstanden mellom juristspråk og vanlig språk er mindre i Norge enn i mange andre land, sier professor Halvard Haukeland Fredriksen. (Foto: UiB)

Strategisk rammeverk

– Bevisstheten om det å skrive letteste tekster er skjerpet og nedskrevet i domstolens planer. Vi har en egen språkprofil for Oslo tingrett, med føringer for hvordan vi skal skrive tydelige og forståelige tekster og som forteller hvorfor vi skal bruke klarspråk både eksternt og internt i domstolen, sier Svendsen.

Han viser til Oslo tingretts mål- og strategiplan. Der heter det at generelt er åpenhet og god kommunikasjon en forutsetning for at domstolen skal fylle sitt samfunnsoppdrag.

– Vi vil arbeide for at all kommunikasjon er i tråd med språkløvens prinsipper om klart språk, og følge dette opp med målrettede tiltak, som kurs, workshops med videre, sier Svendsen.

Sorenskriveren peker på at domstolene har en utstrakt korrespondanse og kommunikasjon med parter og aktører, og at deres felles saksbe-

handlingssystem LOVISA innrettes klarspråklig.

– Malene i dette saksbehandlingssystemet er et viktig verktøy og skal bidra til en effektiv gjennomføring av domstolens kjerneprosesser i de ulike sakstypene og på de ulike stadiene av rettsprosessene, sier Svendsen.

Han forteller at Oslo tingrett, med noe innleid konsulentbistand fra NTB Arkitektst, startet et omfattende klarspråk-prosjekt for et par år siden for å forbedre de norske tingrettenes maler i LOVISA.

– Prosjektet ble avsluttet ved årsskiftet, og hadde da gjennomgått og forbedret om lag 500 maler, som vi nå håper snart blir implementert. Klarspråk sparer tid og ressurser, og det er viktig at våre brukere forstår teksten på første forsøk. Gjennom arbeidet med prosjektet håper vi også at klarspråk har blitt en mer naturlig del av organisasjonskulturen vår, sier Svendsen.

Å skrive dommer kan være en øvelse hvor selv skarpskodde jurister må holde tungen rett i munnen, og gjøre domspremissene forståelige for ikke-jurister. Visheten om at betydningen av en rettsavgjørelse svekkes når mottaker ikke forstår dommen har i økende grad krøpet inn under huden på stadig flere i rettsvesenet.

– I de senere årene har vi hatt fokus på klarspråk i domskrivingen. Dette har vært kompetansetema i ulike sammenhenger, for eksempel i domskrivingsgrupper, i kollegaveiledning, på seminarer og lunsjmøter, sier Svendsen.

Han viser også til at domstolene har fått nye nettsider det siste året.

– På domstol.no har det viktigste hensynet vært å gi brukerne klar og tydelig informasjon om plikter og rettigheter.

Skrivestil som Høyesterett

Oslo tingrett innhenter også kunnskap og inspirasjon utenfra. På ett av tingrettens frokostmøter, i mars måned, ble jusprofessor Halvard Haukeland Fredriksen engasjert for å snakke om betydningen av å skrive dommer som partene kan forholde seg til og forstå, og å ikke «skrive som Høyesterett».

Foredraget fant sted via video-skjerm. Foredraget bygget på en lederartikkel han skrev i Lov og Rett tidligere i år, som har blitt sitert av flere medier i ettertid. Overfor Juristen gir Haukeland Fredriksen følgende sammenfatning av innlegget:

– Poenget jeg prøver å få frem i Lov og Rett er at jurister flest jobber med anvendelse av velkjent juss i konkrete saker, subsumsjon. Det være seg som advokater, saksbehandlere, tvisteløsere og annet. Tidligere var Høyesterett også opptatt av konkret rettsanvendelse, men i senere tid har Høyesterett rendyrket rollen som en prejudikatdomstol som skal drive med rettsavklaring og rettsutvikling. Dessverre ser det ut til at denne endringen i Høyesteretts skrivestil forplanter seg nedover i retts-

systemet. Resultatet er stadig lengre og mer teoretiske drøftelser. Dette virker fremmedgjørende på partene i den konkrete saken, som nok tidvis lurer på hvem juristene skriver for og hvor saken deres ble av.

– Hvilken betydning mener du det har at rettsavgjørelser gjøres tilgjengelige for befolkningen?

– Mitt prinsipielle syn er at alle rettsavgjørelser avsagt av offentlig finansierte domstoler og tvisteløsningsorganer bør være ikke bare formelt, men også reelt tilgjengelige for befolkningen, gjennom en nettbasert løsning. Den praktiske betydningen vil nok variere, men den bør ikke undervurderes. Særlig ikke i lys av teknologiutviklingen. Folk flest bør sikres langt bedre tilgang enn i dag, gjennom en offentlig tilgjengelig database.

– Er domsgrunnene i dommer avsagt av tingrett og lagmannsrett generelt sett, etter ditt syn, skrevet på en måte som gjør at premissene for avgjørelsene er forståelige for den vanlige mann og kvinne?

– Det er et vanskelig spørsmål som det ikke kan gis noe generelt svar på. Men hovedinntrykket mitt er at norske dommere skriver godt og forståelig. Jeg våger å påstå at avstanden mellom juristspråk og vanlig språk er mindre i Norge enn i mange andre land. Og norske dommer fremstår generelt som langt lettere tilgjengelige enn dommer fra EU-domstolen eller EFTA-domstolen. Men samtidig er det selvfølgelig viktig å jobbe kontinuerlig med å gjøre domsgrunnene forståelige for partene.

Forplanter seg

– Satses det nok på klarspråk innen justis- og rettsvesenet?

– Jeg har inntrykk av at det allerede gjøres mye godt arbeid her, men fremover er det særlig grunn til å undersøke om utviklingen innen kunstig intelligens som for eksempel ChatGPT kan bidra til å gjøre juridiske tekster lettere tilgjengelige. Mitt foreløpige inntrykk er at det kan være mye å hente her.

Halvard Haukeland Fredriksen ble invitert til å holde et video-foredrag under et frokostmøte i Oslo tingrett. (Foto: Oslo tingrett)

I sin lederartikkel i Lov og Rett, skrev Haukeland Fredriksen blant annet at generasjoner av norske jurister har lært at drøftelser av juridiske spørsmål bør legges opp slik som Høyesterett gjør det.

«Selv om det ikke følger med nødvendighet av dette at man også bør prøve å skrive som Høyesterett, er det en utbredt oppfatning at Høyesteretts domsgrunner er gullstandarden som norske rettsanvendere bør streve mot», skriver han.

«Samtidig er det ubestridelig at Høyesteretts måte å skrive på har utviklet seg vesentlig de siste tiårene. Hvor vesentlig skjønner man kanskje først om man finner frem noen høyesterettsdommer fra for eksempel 1970-tallet og sammenligner dem med dommer fra det siste tiåret».

En årsak til den endrete skrivemåten er å finne i utviklingen mot en rendyrket prejudikatdomstol, med rettsavklaring og rettsutvikling som uttalte kjerneoppgaver.

«Dommene skrives for å avklare generelle spørsmål snarere enn for å løse de konkrete sakene. Adressatene er det norske juristfellesskapet og eventuelle overnasjonale kontrollin-

stanser snarere enn partene», skriver han.

Domsgrunnene til en prinsipporientert prejudikatdomstol kan ikke godt tjene som mønster for rettsanvendere som primært har til oppgave å avgjøre enkeltsaker med virkning for de involverte partene, men likevel er det en del som tyder på at endringene i hvordan Høyesterett skriver, forplanter seg i det praktiske rettsliv, skriver han.

«Dette er en uheldig utvikling av flere grunner. Lange redegjørelser for generelle rettssetninger er tid- og ressurskrevende, og driver opp sakskostnadene. De kan også virke fremmedgjørende på partene i saken, som nok tidvis lurer på hvem rettsanvenderne skriver for og hvor saken deres ble av», skriver han.

Og: «Særlig bekymringsfullt er det at vendingen i abstrakt retning gjenfinnes i mange eksamensbesvarelser, og tilsynelatende også belønnes av sensorcorpset. Det er vel og bra om fremtidens rettsanvendere kan utlegge generelle rettssetninger med solid rettskildeforankring, men de må også lære å anvende jussen på faktum for å løse konkrete tvister».

Ansvarlig for språklovsaker i Hordaland Mållag, Erlend Bakke (Foto: Kristianne Marøy)

Mållag klager over bruk av bokmål – statsadvokatembete får på pukkelen

Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembete skrev på bokmål, blant annet da det søkte etter nye ansatte. Hordaland mållag raser mot det laget hevder er språklige lovbrudd og hevder embetet er forpliktet til å skrive på nynorsk.

 Tore Letvik

Overfor Juristen legger førstestatsadvokat Eirik Stolt-Nielsen seg det som må kunne kalles «noe» flat. Han sier at han ikke vil utelukke at embetet i enkelte sammenhenger kan ha opptrådt i konflikt med språkloven, og at han i så fall sier seg lei for det.

Det er i en klage til statsadvokatembetet, og embetsleder Eirik Stolt-Nielsen, at ansvarlig for språklovsaker i Hordaland Mållag, Erlend Bakke, skviser syren godt ut av sitronen i sin kritikk av øverste påtalemyndighet i det nynorsk-språklige distriktet.

«Statsadvokatembetet bryt § 12 med å skriva på bokmål i embetstesta. Det er eit lovbrøt, ettersom språklova set føre at Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembete skal bruka nynorsk.

At Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembete skal skriva på nynorsk, går fram av samanhengen mellom språklova og forskrift om språkvedtak i kommunar og fylkeskommunar (språkvedtaksforskrifta). Oversikta der over språkvedtak opplyser at 41 kommunar i Vestland fylke er nynorsk-kommunar og at to kommunar er nøytrale. Det inneber

at nynorsk er fleirtalsspråket i Vestland fylke, jamfør §12 Fleirtalsspråk, som set føre at regionale statsorgan i Vestland skal bruka fleirtalsspråket i tenesta si», heter det i klagen, som like godt siterer ordlyden i § 12:

Fleirtalsspråket i ein tenestekrins er det norske skriftspråket, anten bokmål eller nynorsk, som over halvparten av kommunane i ein tenestekrins gjer språkvedtak om etter § 11. Eit regionalt statsorgan skal bruke fleirtalsspråket i tenestekrinsen. Dersom det ikkje er noko fleirtalsspråk i ein tenestekrins, skal eit regionalt statsorgan reknast som språkleg nøytralt.

I grunnlaget for klagen på Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembete viser Hordaland Mållag blant annet til at avisen Bergens Tidende i en artikkel 13. mars i år siterer fra et brev på bokmål som statsadvokatembetet sendte til Vest politidistrikt.

«Det går òg fram av andre dokument at Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembete skriv på bokmål, skriver mållagsleder Bakke, og viser blant annet til stillingsutlysninger hos Riksadvokaten, en stillingsannonse hos juristen.no, og ytterligere to stillingsannonser, den eldste så langt tilbake som 2015.

– Har ikkje fylgt godt nok med

Overfor Juristen ser Bakke også sitt snitt til å gi Riksadvokaten et aldri så lite underfundig vekkelsesspark på leggen. Dette kom frem da Juristen sendte Bakke noen spørsmål på epost, for å få flere opplysninger i språksaken hvor det eldste språkllovbruddet altså, i følge klagen, fant sted for åtte år siden:

– Har Hordaland Mållag sendt klager til Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembete om dette tidligere?

– Eg vil ikkje utelukke at vi i nokon samanhengar kan ha opptrådt i konflikt med Språkloven § 12, skriver førstestatsadvokat Eirik Stolt-Nielsen (Foto: Riksadvokaten.no).

Det er særleg alvorleg at eit statsorgan som skal følgja opp brot på lover, sjølv bryt den mest grunnleggjande lova for offentleg kommunikasjon

– Nei, Hordaland Mållag har ikkje sendt klagar til Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembete før. Me har ikkje fylgt godt nok med, er vel det enkle svaret. Det er elles Språkrådet under Kultur- og likestillingsdepartementet som har ansvaret for å føra tilsyn i saker som gjeld statsorgana og språklova, men Språkrådet har jo ikkje fått midla og midlane som trengst for å kunna oppfylle dette til-

synsansvaret grundig, omfattande og på alle nivå i det offentlege.

– Hvilken betydning vil det ha dersom et statsadvokatembete skriver stillingsannonser på bokmål, mens det skulle vært skrevet på nynorsk?

– Det er særleg alvorleg at eit statsorgan som skal fylgja opp brot på lover, sjølv bryt den mest grunnleggjande lova for offentleg kommunikasjon. Språklova set jo føre korleis statsorgan skal skriva. Det gjer språklova heilt grunnleggjande for verksemda i eit statsorgan. Det seier seg sjølv at det er svært alvorleg dersom eit statsadvokatembete likevel bryt språklova systematisk.

– Hva forventer du at statsadvokatembetet gjør nå?

– Me ventar at Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembete heilt utan vidare følgjer språklova. Det er forresten sjølvsagt at òg Riksadvokaten og dei andre statsadvokatembeta i Noreg kan skriva på nynorsk og bokmål, og at dei gjer det i tråd med språklova. Spørsmålet er: Oppfyller Riksadvokaten kvart år minstekrava om nynorsk?

Kvitterer ut på nynorsk

Da Juristen sendte Eirik Stolt-Nielsen spørsmål om hva Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembetet har å si til sitt forsvar mot anklagene fra mållaget, svarer førstestatsadvokaten – på nynorsk.

– Eg vil ikkje utelukke at vi i nokon samanhengar kan ha opptrådt i konflikt med Språkloven § 12. Eg seier meg i tilfelle lei for det. Vi vil fremover se på spørsmåla frå Mållaget. Dei vil bli svart på, men det vil ta litt lengre tid fordi vi må avklare nærmare korleis vi kan svare ut dei krav lova stiller til oss som verksemd i eit nynorsk-fylke, skriver Stolt-Nielsen.

Formidler juss på ny måte

– Det er for dårlig at unge ikke kjenner sine rettigheter

Over 86.000 følger med på jusstudent Malin Garnes' forbrukerjussvideoer på TikTok.

- Det er for lite juss i grunnskolen og for lite formidling på jusstudiet, mener hun.

 Tuva Bønke Grønning

Det er rundt et år siden Malin Garnes lastet opp sin første jussrelaterte video på TikTok hvor hun snakket om reklamasjonsrett.

- Videoen handlet om at man kan reklamere på en PC innen fem år, og var egentlig ganske enkel. Innen 24 timer hadde den en halv million visninger. Det var helt vilt. Det var da jeg forsto at det var et behov der ute, forteller hun.

Garnes studerer juss på tredje året ved Universitetet i Bergen, men bruker også mye til på Jussnakk, som nå har over 86.000 følgere.

- Det er nesten hårreisende hvor mange som tar kontakt med meg. Jeg har ikke sjangs til å lese gjennom alle henvendelsene, forteller hun.

Det er hovedsakelig barn og unge som tar kontakt, og selv om Garnes gjerne skulle svart og hjulpet alle, har hun nylig måttet skaffe seg skjult nummer for å ikke bli oppringt til alle døgnets tider.

- Det er hovedsakelig unge som ikke har råd til advokat, og det er typisk leieforhold og forbrukerkjøp hvor det er litt skjevbalanse i maktforhold som er gjengangere.

– Lite snakk om formidling

Garnes mener videoene hun lager kan virke enkle for mange som for eksempel har hatt rettslære på videregående eller studert juss, men responsen viser at det er et stort behov for informasjon blant unge der ute.

- Alle som formidler på sitt område mener nok at det bør mer av det inn i skolen, og det gjelder også meg. Det er for dårlig at unge ikke kjenner sine rettigheter. Det er mye misbruk, og mange som ikke tør å si ifra fordi de er usikre på hva som er lov og ikke, sier hun.

Selv om rettslære er et valgfag på videregående skole, bør det være mer fokus på en del grunnleggende rettigheter mye tidligere i skoleforløpet, mener hun.

På jusstudiet opplever hun at det foreløpig har vært lite fokus på formidling av jussen.

- Det har vært noe snakk om formidling i forbindelse med prosedyrekonkurranser, men utover det er det helt klart mest fokus på det skriftlige, sier hun.

Gjør komplisert enkelt

Selv om videoene som regel er på under et minutt, ligger det mye research og ofte flere timer med jobb bak.

- Det ser kanskje lett ut, men det er ganske utfordrende å gjøre et så komplisert felt som juss enkelt og å formidle det på en slik måte at alle kan forstå det.

I løpet av sitt første år på TikTok har Garnes lært mye og forstår nå bedre hvordan plattformen og algoritmene fungerer.

- Det var en tilvenningsprosess. I startet var engasjementet litt overveldende. Jeg ble satt ut av alle meningene som rant inn, ikke bare om innholdet, men også om meg. Nå har jeg blitt bedre på å sile ut og fokusere

på det hyggelige og alle spørsmålene.

Hun kaller algoritmen på TikTok for «sinnssyk» og synes det er både fascinerende og overveldende at hun faktisk kan nå ut til så mange på så kort tid.

– Men responsen viser også at det er et udekt behov for denne typen informasjon der ute.

Anbefaler alle å prøve TikTok

Nylig holdt Garnes foredrag for helsesykepleiere, hvor mange også var opptatt av hvordan de kan nå ut til de unge med sine budskap. Garnes mener det er avgjørende å formidle på et sted hvor de unge bruker mye av tiden sin.

– Det hjelper kanskje ikke så mye å prøve andre steder. Jeg sa under foredraget at jeg vil anbefale alle å prøve TikTok. Jeg mener også at alt for få firmaer bruker TikTok. Det er store og gratis markedsføringsmuligheter.

I løpet av Jussnakk sitt første år på TikTok har kontoen åpnet flere dører for den engasjerte jusstudenten bak.

I tillegg til studiene jobber hun for Lawyered, og hun har nylig inngått et kommersielt samarbeid med Karnov Group, hvor hun blant annet skal markedsføre lovkommentarer.

Om det er forbrukerjuss hun vil fortsette med når hun er ferdig utdannet vil hun ikke svare helt sikkert på.

– Jeg er usikker på veien videre. Frem til nå har jeg holdt meg til forbrukerjuss fordi det er så stor etterspørsel, men det er veldig mye annet jeg synes er spennende også. Men formidling skal jeg fortsette med, smiler hun.

Språk som arbeidsverktøy

Thea Normann,
advokat i Juristforbundet

«Meget god skriftlig og muntlig fremstillingsevne» er et kvalifikasjonskrav som kjenner seg ut i de fleste utlysninger av juriststillinger. Språket er juristenes arbeidsverktøy, og et presist språk er et ideal for de fleste jurister. Likevel er det slik at mange ikke-jurister ikke forstår det juridiske språket. Hvorfor er et godt språk så viktig for jurister i arbeidslivet?

Slurv og skrivefeil

Jurister jobber allsidig, men de aller fleste kommuniserer med andre i en eller annen form. Enten man jobber med rådgivning og saksbehandling i offentlig forvaltning eller som advokat, vil en stor del av arbeidshverdagen bære preg av at man uttrykker seg skriftlig eller muntlig til andre. Språk, og da særlig et godt og presist språk, er et viktig arbeidsverktøy. Dette er også en av grunnene til at så mange juriststillinger lyskes ut med kvalifikasjonskrav knyttet til språk og fremstillingsevne. En godt formulert og begrunnet tekst overbeviser lettere mottakeren.

En arbeidsgiver vil vanligvis forvente at en jurist er god til å formulere seg skriftlig og muntlig. Et dårlig og upresist språk kan få konsekvenser for arbeidsforholdet. Arbeidsgiver kan stille krav til kvaliteten på det arbeidet som den ansatte utfører. Manglende oppfyllelse vil kunne ses på som prestasjonssvikt, og i verste fall gi grunnlag for oppsigelse.

Et dårlig språk kan bli et irritasjonsmoment både for den som skal kvalitetssikre arbeidet og for den

som skal motta budskapet. Når man leverer fra seg noe fullt av skrivefeil, vil det kunne oppfattes som at man ikke har jobbet godt nok med teksten og har lite eierskap til oppgaven. Dette får følger for budskapet i det man skal formidle. For den som skal kvalitetssikre innholdet, kan det bli tidkrevende å rette feil som avsenderen burde ha oppdaget.

Dårlige kommunikasjonsferdigheter er noe en arbeidsgiver bør følge med på, og ta tak i hos arbeidstakeren, tidlig i arbeidsforholdet. Dette gjelder særlig dersom det er avvik fra et ønskelig nivå og det er et tilbakevendende problem. Arbeidstakeren må få muligheten til å justere skriveferdighetene sine, og få tilstrekkelig veiledning og råd for forbedringer. Arbeidsgiver bør være tydelig om hvilke forventninger og krav som stilles i den aktuelle stillingen. Gjentatte dårlige kommunikasjonsferdigheter kan være en manglende arbeidsprestasjon. Ved større avvik kan det danne grunnlag for oppsigelse.

Klart språk

Gode kommunikasjonsferdigheter hos jurister er ikke noe nytt, og de fleste jurister er opptatt av å kunne uttrykke seg presist. Likevel er det ofte slik at ikke-jurister sliter med å forstå juridiske tekster. Grunnen til det kan være mange. For eksempel er det ikke uvanlig at jusspråket inneholder lange og innfløkte setninger. Ofte blir vanlige ord brukt i en uvanlig betydning, og det brukes fyllord og overpresiseringer, gammeldage ord, vage og flertydige ord.

Jurister er ikke alene om å skrive vanskelig, men utfordringen for de juridiske tekstene er at de har et poengtert og viktig innhold. De kan ha et stort nedslagsfelt ved at de når ut til mange. For eksempel er dette tilfellet for lover og forskrifter. Å forstå hva en lovtekst faktisk betyr, kan være vanskelig. Dette gjelder også jurister som selv etter mange års studier, sliter med å forstå og tolke lovtekster.

Noen tips på veien

- Les alltid igjennom tekster nøye før du sender til andre.
- Ha et bevisst forhold til hvem som er mottaker.
- Prøv å unngå fyllord som faktisk, egentlig, på en måte, imidlertid, også, men mv. Ofte kan man få frem et budskap med få ord.
- Forsøk å unngå fremmedord.
- Sjekk om verbet er skrevet i riktig tid gjennom hele teksten.
- Forsøk å unngå kansellistil, det vil si et formelt, høytidelig og oppstyltet språk. Man kan for eksempel skrive «om» i stedet for «vedrørende».
- Husk å sette punktum. Skriv korte og enkle setninger.
- Feil bruk av uttrykk kan virke irriterende. For eksempel brukes «i forhold til» ofte feil.

Det har i flere år vært fokus på et klart språk, blant annet som følge av klarspråk-prosjektet i offentlig sektor. Stadig flere jurister er opptatt av behovet for et klart språk. Domstolsadministrasjonen har for eksempel laget heftet «Anbefalinger om domsskriving». Målet med heftet er å gjøre det lettere for andre enn profesjonelle parter å forstå en doms innhold og begrunnelsen for domsresultatet, og å bidra til utvikling av dommers ferdigheter innen domsskriving.

For en virksomhet kan det få følger om medarbeiderne ikke uttrykker seg tydelig nok. For juristers del kan et utydelig språk føre til misforståelser hos mottakeren. Det kan være problematisk og resultere i mer arbeid for virksomheten. Dette gjelder for eksempel hvis et vedtak er så vanskelig formulert at mottakeren klager fordi man ikke forstår begrunnelsen for og innholdet i vedtaket.

Det er ikke nødvendig å bruke vanskelige fremmedord for å skrive

en god, juridisk tekst. Normalt kan man gjøre seg vel så godt forstått med enkle ord og korte setninger. Målet må være at mottakeren skal forstå budskapet. For å oppnå det, må man som jurist kunne skrive om jussen på en enkel måte, samtidig som man får en god og pedagogisk struktur på teksten.

Språket er under stadig utvikling. Derfor er språket noe man bør jobbe med, og fokusere på, gjennom hele yrkeskarrieren.

Jusprofessor etterlyser økt satsing på undervisning i samerett

Manglende kunnskap i same- og urfolksrett – og kanskje særlig den internasjonale biten av dette faget, kan ha bidratt til at det ble gitt konsesjon for vindkraftutbygging på Fosen på et uriktig grunnlag, sier professor i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø (UiT), Øyvind Ravna.

 Tore Letvik

Jusprofessoren har ved flere anledninger tatt til orde for at undervisning i samerett må styrkes, og han mener behovet underbygges etter den såkalte Fosen-dommen, hvor Høyesterett slo fast at reindriftssamenes rett til utøvelse av kultur etter artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter var krenket av konsesjonsvedtaket som ga tillatelse til vindkraftutbygging på Fosen.

I månedsskiftet februar-mars demonstrerte et stort antall samer og støttespillere i Oslo. De aksjonerte mot at vindmøllene på Fosen fortsatt får stå, og er i drift mer enn 500 dager etter høyesterettsdommen, og uten at det er iverksatt såkalte avbøtende tiltak. Etter at demonstrasjonen i Oslo hadde pågått i mange dager vedgikk statsminister Jonas Gahr Støre pågående menneskerettighetsbrudd på Fosen.

Juristen har i en epost stilt Ravna spørsmål om hvilken betydning han mener det har, i ulike sammenhenger, for jurister å ha kunnskap om nettopp samerett:

– Du er en av flere jusprofessorer som tidligere har etterlyst økt satsing på undervisning i samerett, og sagt at de som forvalter statens makt i hovedstaden som oftest ikke har den nødvendige utdanningen i faget samerett. Tror du mangel på kunnskap om samerett i departementer og forvaltning kan ha medvirket til at Fosen-saken har kunnet trekke ut i så lang tid, og dermed bidratt til det vedvarende og pågående menneskerettighetsbruddet på Fosen?

– Dette er det vanskelig for meg å ha konkrete formeninger om. Om vi ser på saksbehandlingen forut for domstolsbehandlingen, vil jeg mene at manglende kunnskap i same- og urfolksrett – og kanskje særlig den internasjonale biten av dette faget, kan ha bidratt til at det ble gitt konsesjon for vindkraftutbygging på et uriktig grunnlag, noe som førte til at Høyesterett i Storkammer slo fast at konsesjonen var ugyldig.

Samerett

– Hva er status på undervisning i samerett for jurister i Norge dag, og hva ser du for deg i framtiden?

– I dag er det kun Norges arktiske universitet i Tromsø som tilbyr undervisning i samerett – både obligatorisk og som valgfag. Det skjer gjennom et obligatorisk 5 studiepoengsfag på 4. avdeling, samt muligheten til å velge spesialfag i henholdsvis reindriftsrett og urfolksrettigheter (Indigenous Rights) på 5. avdeling,

Jusprofessor Øyvind Ravna. (Foto:UiT).

hver av disse på 15 studiepoeng. I tillegg er det årlig en del studenter som skriver masteroppgave innen same- og urfolksrett. Planene er at det, i samarbeid med en bredere satsning på same- og urfolksrett, skal kunne utbygges til en ett og et halv-årig LL.M master. Ideelt sett burde det tilbys samerettsundervisning også på universitetene i Oslo og Bergen, noe vi i Tromsø gjerne bidrar til om det legges til rette for det.

– Hvis satsingen på undervisning i samerett er sviktende i Norge; hvordan vil du beskrive det ut fra et rettssikkerhetsperspektiv knyttet til urfolk og deres muligheter til likeverdig sameksistens i et samfunn som Norge?

– Dette er et godt spørsmål som det er krevende å gi et kort svar på. Kort fortalt vil det nettopp svekke rettssikkerheten til samene, både i møte med offentlig forvaltning, grunneiere, andre samfunnsaktører

Utviklingen av samisk som rettsspråk er en viktig del av rettssikkerheten til samene, ikke minst når det gjelder juridisk klarspråk og formidling av juss til den samiske befolkningen

og ikke minst domstolene, blant annet fordi advokatstanden vil mangle kunnskapen. Det reduserer ikke bare samenes mulighet til likeverdig sameksistens og stadig måtte spille på en rettslig bortebane, det vil også bidra til at Norge som stat reduserer sine muligheter til å legge til rette for at samene som folk kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv, slik vår Grunnlov krever. At Norge er grunnet på territoriet til to folk, innebærer at begge

folks språk og kultur, herunder rettsskulturer, skal ha en solid forankring i samfunnet.

Samisk som rettsspråk

Ravna peker også på betydningen av å kunne bruke det samiske språk i juridiske sammenhenger.

– Utviklingen av samisk som rettsspråk er en viktig del av rettssikkerheten til samene, ikke minst når det gjelder juridisk klarspråk og formidling av juss til den samiske befolkningen, sier Ravna.

– Her har det vært flere prosjekter som er forsøkt dratt i gang, men som av forskjellige grunner har haltet og stoppet opp. Etter mitt skjønn må det skje en samlet og målrettet satsning på dette området, noe som gjerne kan legges til Norges arktiske universitetet og planene knyttet til etableringen av et Nasjonalt senter for same- og urfolksrett, fremholder Ravna overfor Juristen.

Fosen-aksjonistene satte opp sametelt foran Høyesterett, 500 dager etter at domstolen konkluderte med at vedtaket som tillot bygging av vindmøllene på Fosen krenker reindriftssamenes rettigheter. (Foto: Tore Letvik).

Familie
kr 1.291

Én person
kr 1.033

priser per år

Husk reiseforsikring før du bestiller reisen

Som medlem i Juristforbundet får du medlemspris på reiseforsikring. Bare pass på å kjøpe forsikringen før du bestiller reisen – da får du glede av hele forsikringen. Avbestillingsdekningen forutsetter nemlig at du har kjøpt forsikringen først. De øvrige dekningene gjelder uavhengig av når du bestiller reisen.

- ✓ Fordelaktig medlemspris
- ✓ Ingen egenandel
- ✓ Gjelder i hele verden
- ✓ Gjelder på reiser inntil 100 dager

JURIST
FORBUNDET

Forsikring

Telefon: 23 11 33 11 | forsikring@juristforbundetforsikring.no | juristforbundetforsikring.no

Tariffkonferanse markerte start på lønnsoppgjøret

– De lokalt tillitsvalgte er svært viktig når det forhandles lønn

Juristforbundets president markerte startskuddet for årets lønnsforhandlinger med åpning av tariffkonferansen for en sal fullsatt av tillitsvalgte.

 Ole-Martin Gangnes

Juristforbundets tariffkonferanse 2023 gikk av stabelen i mars i Oslo, med temaer innen forhandlinger, tariff og arbeidsliv. Tillitsvalgte jurister i alle sektorer deltok og diskuterte over to dager Juristforbundets mål for tariffoppgjøret i år.

Konferansen ble åpnet av Juristforbundets president Sverre Bromander og visepresident Benedicte Gram-Knutsen.

– De lokalt tillitsvalgte er svært viktig når det forhandles lønn. Derfor skal våre tillitsvalgte være godt skodd når det kommer til kunnskap og forhandlingsevne, sa Bromander.

Juristforbundet har de siste årene satset på økt kursing og opplæring av lokalt tillitsvalgte – Juristen har tidligere omtalt blant annet forbundets studium for tillitsvalgte, som er etablert i et samarbeid med Høyskolen Kristiania.

Under tariffkonferansens første dag var det flere foredrag om temaer som opptar tillitsvalgte. Professor Dag Ingvar Jacobsen fra Universitetet i Agder tok for seg tillitsreformen og hva den vil kreve. Simen Markussen, direktør Frisch-senteret, snakket om tendenser og utviklingstrekk som gjør seg gjeldende når det gjelder likhet i Norge.

Marius Gonsholt Hov, sjeføkonom i Handelsbanken, holdt foredrag om økonomiske utsikter i verdensøkonomien og i Norge. Dessuten tok Akademikernes forhandlingssjef Anette Bjørlin Basma for seg Akademikernes utfordringene ved årets oppgjør – der bakteppet er høy inflasjon, høye energipriser og stigende renter.

Under dag to hadde de ulike seksjonene i Juristforbundet egne samlinger og møter for å legge strategi foran lønnsoppgjøret.

Energipriser og kronekurs

Det ble tidlig i vår varslet at prisvekst og reallønnsnedgang ville gi et krevende oppgjør. Tall fra Teknisk beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (TBU) viser at årslønnsveksten totalt sett i fjor var på 4,4 prosent. Samtidig økte prisene med 5,8 prosent.

Når det gjaldt prisøkning i år, sa TBU at tallene var usikre.

– Usikkerheten for 2023 er spesielt knyttet til krigen i Ukraina og effektene dette har på energipriser og kronekursen, sa beregningsutvalget i en pressemelding.

– Fortsatt høy prisvekst gir et krevende utgangspunkt for årets oppgjør, uttalte Lise Lyngsnes Randeberg, leder i Akademikerne.

Etter å ha studert de første TBU-tallene, sa Randeberg at hun er bekymret for at offentlig sektor ikke greier å tette lønnsgapet til privat sektor.

– Også mange høyt utdannede har fått en trangere økonomi. Vi snakker ikke her om en gruppe med skyhøye lønninger i stat og kommune, men ansatte med helt gjennomsnittlige lønninger. Mange av disse er veldig attraktive for privat sektor, der lønningene er høyere. Når økonomien er presset for den enkelte vil det være enda mer aktuelt å vurdere privat sektor for denne gruppen, sa Lyngsnes Randeberg.

Unio skrev i en pressemelding at tallene viser at offentlig sektor kom dårlig ut for tredje år på rad.

– Når frontfagsrammen i fjor ble anslått til 3,7 %, og vi ser at lønnsveksten for industrifunksjonærer og ansatte innen finans ble 5 % er det tydelig at mange i privat sektor ikke forholder seg til frontfaget. Samtidig henger lønna til de med høyere utdanning i offentlig sektor etter og bemanningskrisen i stat og kommune øker. Det er ikke bærekraftig, for verken velferdsstaten eller den koordinerte lønnsdannelsen, sa Unio-leder Ragnhild Lied.

KS mente TBU-tallene viste utfordringer i praktisering av frontfagmodellen

– Frontfagmodellen må sikre at det er en koordinert lønnsutvikling mellom sektorene, sa KS' styreleder Gunn Marit Helgesen.

Utvalg

Tidligere i år ble det satt ned et regjeringsutvalg som skal se på frontfagsmo-

Leder av Akademikerne, Lise Lyngsnes Randeberg. (Foto: Akademikerne)

dellen og utfordringer for den tradisjonelle norske lønnsdannelsen. Regjeringen oppnevnte i januar utvalget som skal vurdere om det er utviklingstrekk i økonomien som kan svekke oppslutningen om frontfagsmodellen.

I en pressemelding skriver Regjeringen at ettervirkninger av koronapandemien og geopolitiske spenninger vil få betydning for norsk økonomi og for lønnsdannelsen fremover.

«Over tid vil også den fremtidige utviklingen i investeringer og produksjon i petroleumsvirksomheten og klimarelaterte endringer kreve betydelige omstillinger i norsk økonomi», heter det.

Det partssammensatte utvalget har som utgangspunkt at frontfagsmodellen videreføres. Modellen innebærer at konkurranseutsatte næringer forhandler lønn først, og gir en norm for lønnsoppgjørene i de delene av norsk økonomi som ikke er i konkurranse med utlandet.

Utvalget skal ledes av professor Steinar Holden og har med seg partene i arbeidslivet, representanter fra myndighetene og uavhengige eksperter.

Akademikerne, som Juristforbundet er en del av, blir representert

av forhandlingssjef Anette Bjørlin Basma.

– Må praktiseres fleksibelt

Frontfagsmodellen har blitt kraftig debattert i de siste lønnsoppgjørene, ikke minst av Akademikerne.

– Akademikerne slutter opp om frontfagsmodellen, men den må praktiseres fleksibelt slik den er ment. Vi må ha en konkurransedyktig privat sektor, men det er også viktig at offentlig sektor har tilstrekkelig konkurranseevne til å tiltrekke og beholde kompetanse. En rimelig balanse mellom sektorene er med andre ord viktig, sier Basma i en pressemelding.

– Dette er bakgrunnen for at Akademikerne flere ganger har påpekt at anslaget for den økonomiske rammen i frontfagsoppgjøret skal være en norm over tid, ikke fasit for etterfølgende tariffoppgjør, sier Basma.

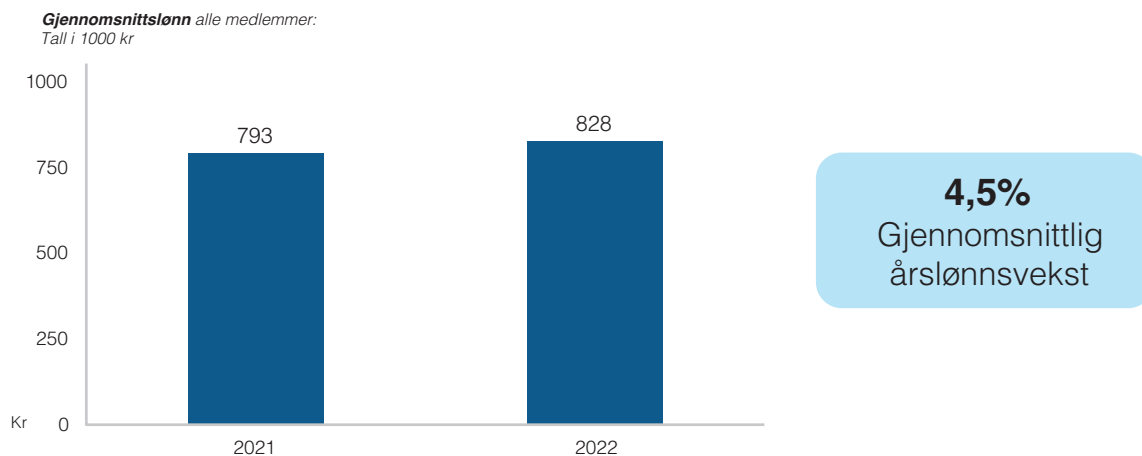
Utvalget skal avlevere sin rapport til finansministeren innen 15. desember 2023.

På de neste sidene presenterer vi noen hovedfunn fra Juristforbundets siste lønnsundersøkelse.

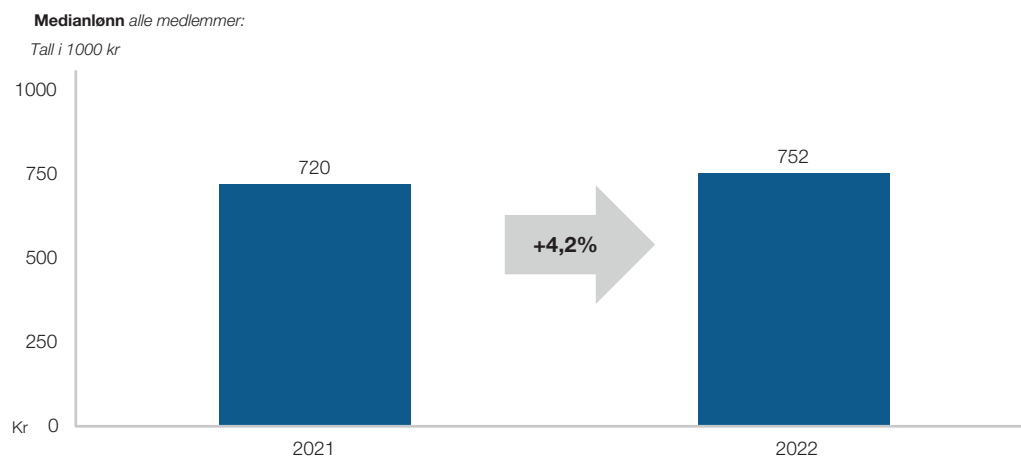
Juristforbundets lønnsundersøkelse for 2022

Kilde: Juristforbundet

Gjennomsnittslønn for medlemmer i Juristforbundet i 2022 var på kr 828.200,-.
På totalnivå er økningen fra 2021 på **4,5%**

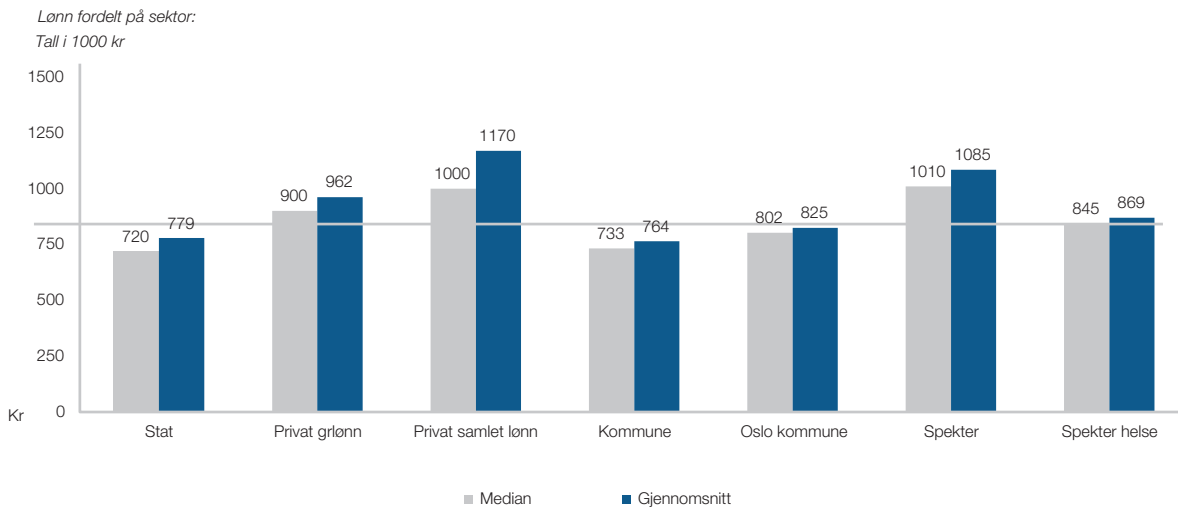

Medianlønn for medlemmer i Juristforbundet i 2022 var på kr 751.800,-.
På totalnivå er økningen fra 2021 på **4,2%**

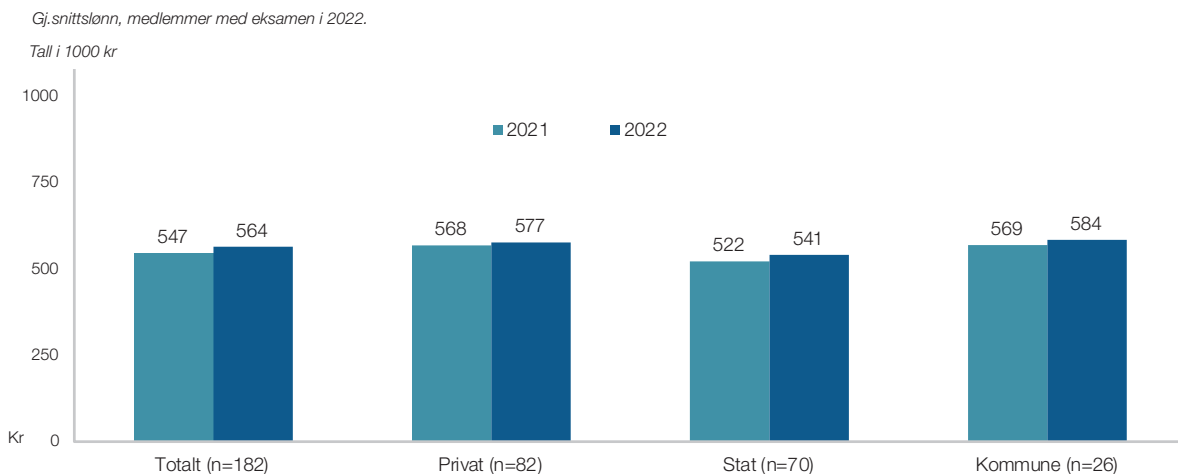

Gjennomsnittslønnen er høyest for medlemmer i privat sektor.

46% i denne sektoren har bonus eller provisjonsavtale, og som vises i en høyere «samlet lønn»

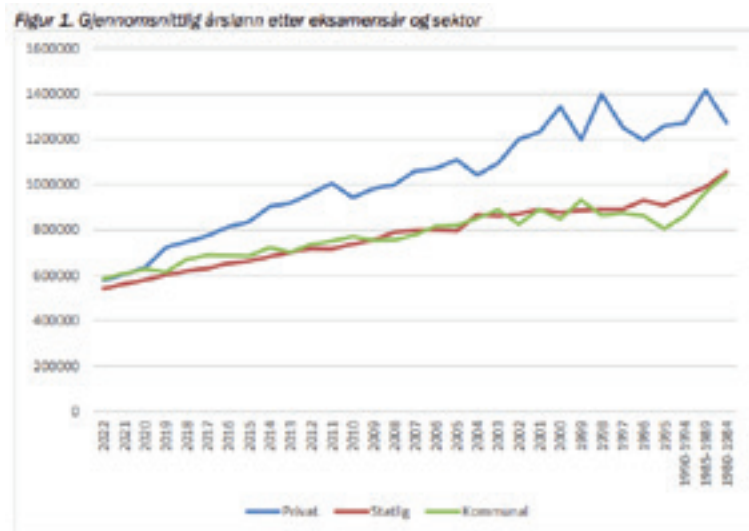

Begynnerlønn for medlemmer i Juristforbundet i 2022 var på kr 563.800,-. Begynnerlønnen er 3,1% høyere enn året før. Fortsatt lavest begynnerlønn i staten.

Gjennomsnittslønn, fordelt på eksamensår og sektor

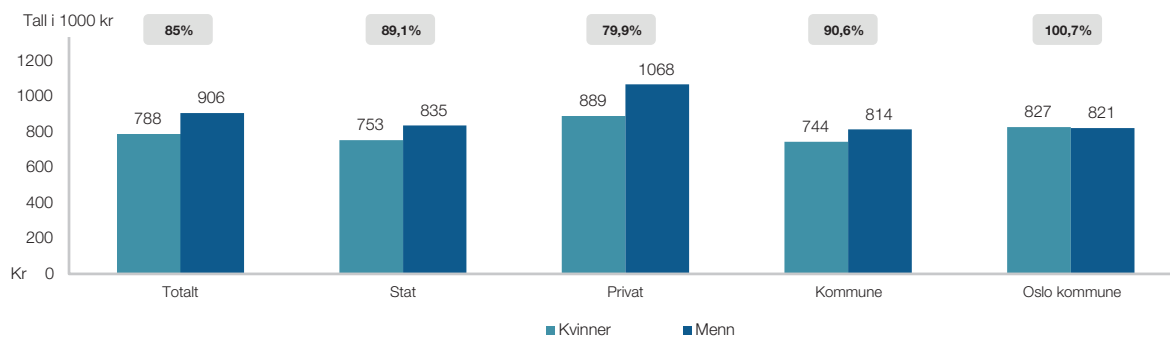
Nyutdannede jurister starter ganske likt med samme grunnlønn i statlig, kommunal og privat sektor. Etter noen få år øker forskjellen mellom offentlig og privat sektor

Gjennomsnittslønn, fordelt på kvinner og menn

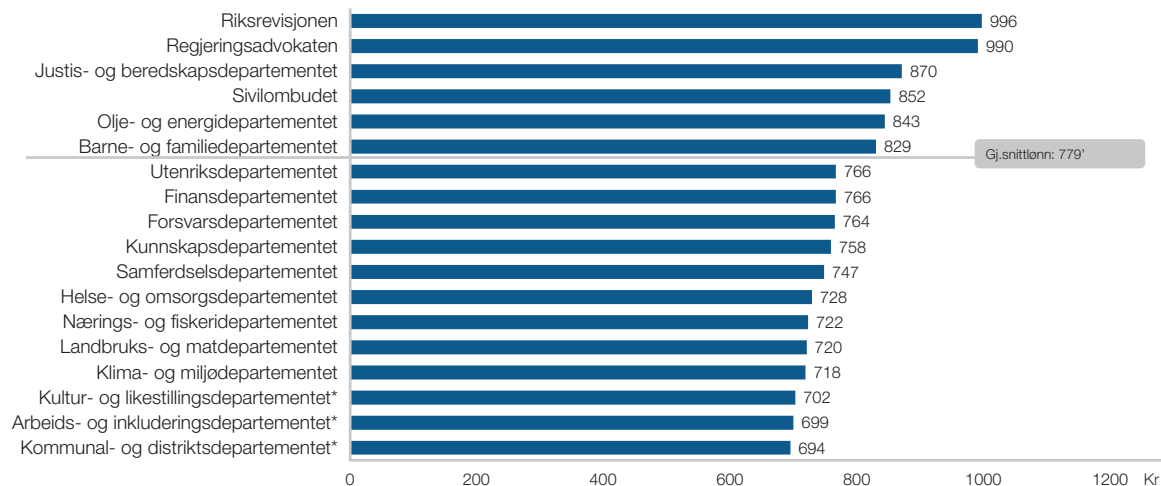
SSB rapporterer at kvinner tjener 87,6% av menns lønn. Blant medlemmer i Juristforbundet ser vi på totalnivå at kvinner tjener 85% av menns lønn. Andelen har gått opp med drøyt 1%-poeng fra i fjor

Gjennomsnittslønn fordelt på kjønn

Høyest lønn i staten har medlemmer som jobber hos Riksrevisjonen og Regjeringsadvokaten. Lavest lønn har medlemmer i Kommunal- og distriktsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet

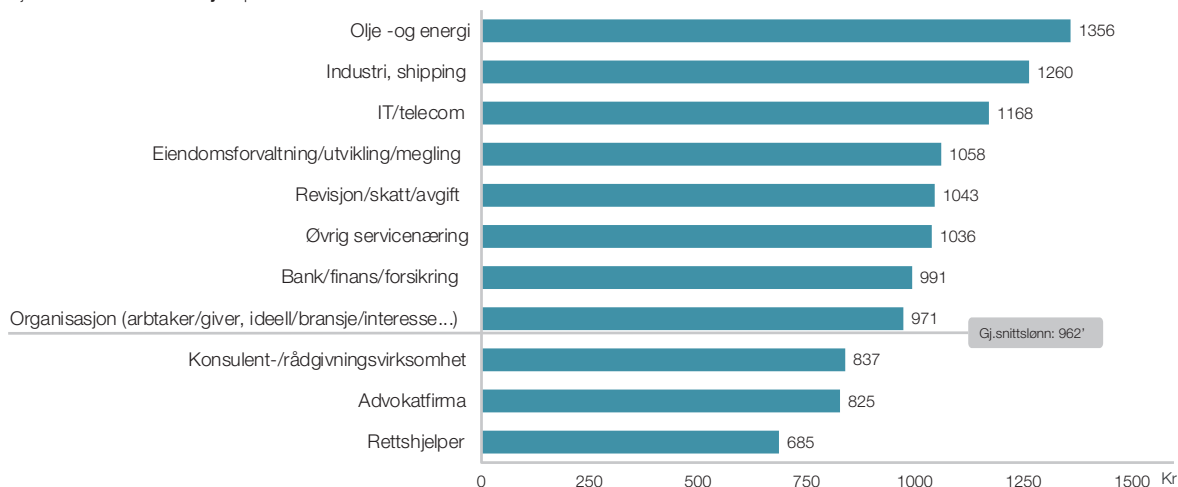
Gjennomsnittslønn for områder/departementsområder i **staten**: Tall i 1000 kr

Gjennomsnittslønn for bransjer i privat

Høyest lønn har medlemmer som jobber i olje- og energi og industri, shipping. Lavest lønn har medlemmer i advokatfirma og revisjon/skatt/avgift, samt de som jobber som rettshjelper

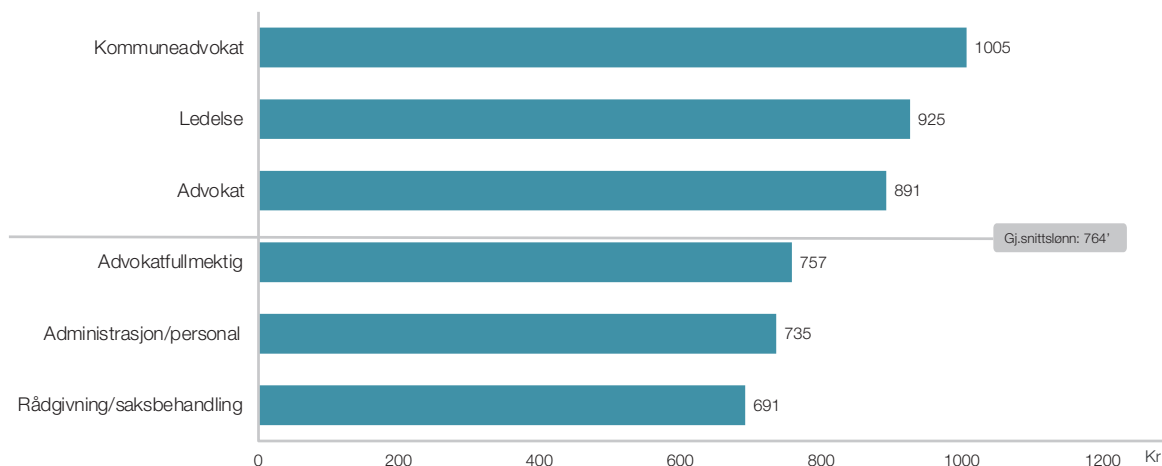
Gjennomsnittslønn for **bransjer** i privat: Tall i 1000 kr

Gjennomsnittslønn for stillingstyper i kommunen

Høyest lønn har kommuneadvokater. Lavest lønn har de som jobber med rådgivning/saksbehandling

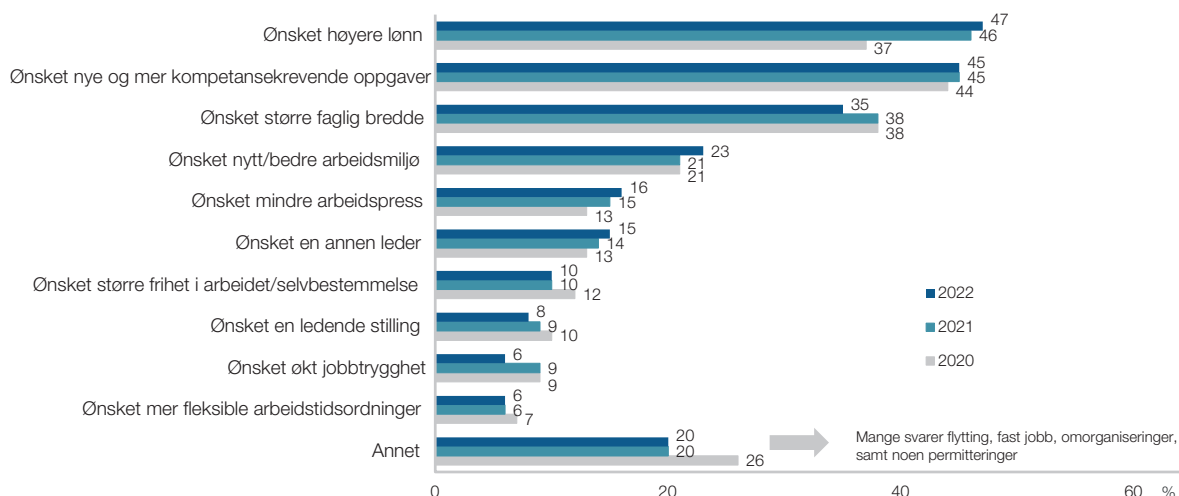
Gjennomsnittslønn for stillingstyper i kommunene: Tall i 1000 kr

Årsaker til å bytte jobb

Vanligste årsak til å bytte jobb var også i år høyere lønn. Andre årsaker var ønsket om nye og mer kompetansekrevende oppgaver, samt større faglig bredde

Årsaker til at man **byttet jobb**. N=1228 Tall i %:

Mer detaljert lønnsinformasjon finner du på Juristforbundets lønnskalkulator på www.juristforbundet.no.

Tillit i arbeidsforhold

Ragnhild Bø Raugland,
advokat i Juristforbundet

Vi har i flere saker den siste tiden, blitt møtt med at arbeidsgiver ikke lenger har tillit til medarbeideren. Dette skaper en vanskelig situasjon for samarbeidet fremover. Mange ledere er ikke klar over at påstanden om manglende tillit kan ha utilsiktede virkninger, og at den bryter med arbeidsrettslige standarder. Det bør derfor utvises forsiktighet når man velger å uttrykke mistillit til en medarbeider.

Tillit i relasjoner

Å ha tillit til hverandre er sentralt i de fleste relasjoner. Det kan være i vennskap, ekteskap, politiske partier eller i et arbeidsforhold. Tilliten bygges opp over tid, og den er i stor grad basert på subjektive følelser. Det å ha tillit til noen, innebærer en gjensidig lojalitet. Man stoler på at den andre vil handle til det beste for relasjonen, og med en intensjon om at man vil hverandre vel. Bryter man tilliten, kan det få følger for relasjonen.

Finnes en rettslig standard for tillit i arbeidsretten?

Den arbeidsrettslige relasjonen er basert på arbeidsavtalen, og dermed underlagt arbeidsrettslige forpliktelser. Sentralt i denne sammenheng er den ulovfestede lojalitetsplikten. Lojalitet innebærer at partene skal ha tillit til hverandre. De må innen rimelighetens grenser ta hensyn til den andre partens interesser, opptre redelig og være tro mot de forpliktelser som følger av arbeidsavtalen.

Til forskjell fra andre relasjoner, vil det i en arbeidsrelasjon være en

objektiv grense for hvilke tillitsbrudd som gir grunnlag for at en arbeidsgiver kan reagere. Dette gjelder selv om handlingen isolert sett gir arbeidsgiver en personlig, subjektiv følelse av at handlingen setter tilliten dem imellom på prøve. Det er kun alvorlige, graderte pliktbrudd som kan gi arbeidsgiver rett til å reagere. I den lovregulerte arbeidsretten brukes ikke tillit som en rettslig standard. Her henvises det til en generell saklighetsvurdering. Rammene for saklighetsvurderingen er regulert i lov, fastsatt i rettspraksis, annen praksis eller drøftet i teorien. Saklighetskravet innebærer at en manglende arbeidsytelse må være markert under det som arbeidsgiver med rimelighet kan forvente, jf. uttalelser i rettspraksis. Kravene og forventningene må være kommunisert til arbeidstaker, gjerne i et møte hvor arbeidstakeren har fått forklart seg. Punktene bør være oppsummert i et referat. Arbeidstakeren bør ha fått anledning til å forbedre seg. I en slik situasjon er det et generelt råd at arbeidstakeren har fått anledning til å la seg representere med en tillitsvalgt.

Kravene i saklighetsvurderingen kan ikke settes til side ved at arbeidsgiver velger å trekke frem «trumfkortet» om at man mangler tillit til vedkommende. Det enkelte påståtte tillitsbruddet må brytes ned, slik at det passer inn i en arbeidsrettslig sammenheng.

Det finnes imidlertid tilfeller hvor den arbeidsrettslige relasjonen stiller særskilte krav til tillit, utover en målbar lojalitet og saklighet. Et typisk eksempel vil være for topplederstillinger hvor et styre eller overordnet organ av lavere, graderte årsaker kan gi uttrykk for manglende tillit. Det kan være en offentlig uttalelse eller kritikkverdig adferd i et arbeidsmiljø. Tillitsbrudd kan også foreligge hvor det er man-

glende faglig forståelse eller sviktende måloppnåelse.

En annen relasjon hvor det kan være saklig å henvise til manglende tillit, er i politiske organisasjoner hvor arbeidstakeren aktivt går ut mot organisasjonens grunnleggende filosofi eller uttalte politikk.

Ett eksempel fra rettspraksis hvor tillitsbrudd har blitt anført som grunnlag for avskjed var i en lagmannsrettsdom fra 2014. Saken gjaldt en ambulansesjåfør som ikke hadde meldt seg tilgjengelig for ledige oppdrag i tråd med praksis i virksomheten. I forbindelse med en trafikkulykke fikk sjåførens manglende tilgjengelighet alvorlige følger for liv og helse. Lagmannsretten kom til at sjåførens handlinger medførte et tillitsbrudd som ga saklig grunnlag for avskjed.

Bruk tillitskortet med varsomhet

Vår erfaring er at påstander om tillitsbrudd i arbeidsforhold brukes i større omfang enn der hvor det er reelt, saklig behov. En påstand om manglende tillit bringer saken inn på et spor hvor det er vanskelig å få den reversert. Som rådgivere blir det vår oppgave å få konflikten håndtert etter arbeidsrettslige saksbehandlingsregler, med mulighet til forbedringer og dokumentasjon. Er arbeidsgiver i tvil om grunnlaget for brudd, bør forholdet brytes ned til grunnlag som er forenelig med lovens system.

Tilbyr nordmenn juridisk hjelp på Gran Canaria

Jørn Kristensen hadde jobbet som advokat i Norge i 37 år da han etter råd fra legen i 2004 begynte å reise til varmere strøk om vinteren. Nå tilbyr han nordmenn juridisk hjelp på Gran Canaria.

 Tuva Bønke Grønning

En morgen i romjula 2003 sleit advokat Jørn Kristensen plutselig med å komme seg opp av senga. Smertene viste seg å være revmatisme, og etter å ha fått råd av legen om å reise til varmere strøk, begynte Kristensen allerede året etter å pendle til Gran Canaria, hvor han nå driver firmaet Lex Asesores Spain SL.

– Jeg jobbet fra første stund her nede. Jeg bygde blant annet boliger og satt i styret ved den norske skolen her, samtidig som jeg formidlet juridisk bistand til skandinaver, særlig nordmenn, forteller han.

– Det var viktig å bygge opp et nettverk av høyt kompetente spanske advokater. En norsk advokat man-

Jørn Kristensen (f.v.) og
Chang Sung Woo Kim.

gler kompetanse og har jo heller ikke lov til å praktisere spansk juss. Vi har i dag fire spanske advokater.

Fra kontoret sitt i Playa del Ingles har Kristensen i dag både mindre smerter og mer enn nok å gjøre. Han forteller at han i flere år fortsatte å jobbe som advokat i Norge og pendlet mye til Gran Canaria i vinterhalvåret. Da han i 2016 ble pensjonert etter 37 år som advokat i Norge, valgte han å

Det er ikke alltid vi
kan hjelpe når pengene
allerede er borte. Et norsk
par betalte 300.000 euro
for en leilighet de aldri fikk

flytte ned på heltid og startet eget firma.

– Jeg er juridisk administrator i firmaet og hjelper nordmenn og andre skandinaver som trenger juridisk hjelp her nede. Arbeidet innen spansk juss fordeles mellom de spanske advokatene basert på deres spesialkompetanse, forteller han.

– Advokatene er blant annet eksperter innen fast eiendom, sjørett, forsikring, skatt og selskapsrett. Jeg er således kun administrator og jobber ikke aktivt med juridiske oppgaver.

Kristensen forteller at det er ganske stor variasjon i sakene, men at det nok er en overvekt av saker relatert til eiendom.

– Det bor jo ganske mange nordmenn her på øya og mange eier bolig. Når det bor såpass mange her, og såpass mange av dem er eldre, så er det ofte dødsfall og noen som etterlater seg eiendom, biler og bankkontoer. Vi bistår også med planlagte generasjonsskifter, forteller han.

Han forteller at de har en del skattespørsmål og nordmenn som vil starte selskaper.

– I tillegg til disse jobbene har vi også en del saker som handler om sosiale problemer. En del nordmenn kommer hit fordi de har utfordringer og problemer hjemme, men det blir ikke nødvendigvis noe enklere her hvor det ikke er et system som kan hjelpe, sier han.

– Jeg har hatt oppdrag hvor jeg har vært med å måtte kaste ut folk

som ikke klarer betale husleia si eller ut av boliger som er okkupert. Når det i tillegg er små barn involvert er slike ting fryktelig trist.

Ting tar tid

Når det er snakk om spanske oppdrag, er Kristensen et mellomledd mellom de skandinaviske klientene og de spanske advokatene. Den største utfordringen er uten tvil tidsaspektet, forteller han.

– Nordmenn er vant til at ting går relativt radig, mens her må du regne med mer tidsbruk og at det meste er litt mer tungvint, sier Kristensen.

Det kan kollega og spansk advokat Chang Sung Woo Kim være enig i. Kim har samarbeidet med Kristensen siden 2004 og har derfor hatt en stor andel norske og skandinaviske klienter.

Selv om de fleste nordmenn snakker engelsk er det veldig nyttig å ha Kristensen som mellomledd til å forklare hva som kan forventes, mener han.

– Nordmenn er gode kunder. De er til å stole på og er vant til et godt juridisk system og stoler derfor på advokatene. Det er selvfølgelig fint, men noen ganger kommer de med et problem for sent og har fortsatt tro på at vi kan klare å fikse det, forteller Kim.

Han trekker frem eksempler hvor nordmenn har blitt lurt av falske boligselgere, eller at de ikke får det de har betalt for. ►

Jørn Kristensen og Thorbjörn Andersson Moradi.

– Det er ikke alltid vi kan hjelpe når pengene allerede er borte. Et norsk par betalte 300.000 euro for en leilighet de aldri fikk. En annen oppdaget i etterkant at han bare hadde skjøttet på garasjen, men trodde han hadde kjøpt hele huset.

Nordmenn som vil starte selskap

Kristensen forteller at de siste årene har det også vært en økning i nordmenn som ønsker å starte firma på Gran Canaria.

– På Gran Canaria finnes muligheter for å starte noe som heter ZEC-selskap. Da betaler man bare fire prosent selskapsskatt og er noe myndighetene tilbyr for å stimulere næringslivet her.

– Det er naturligvis noen krav også, som at det må være minst fem ansatte, hvorav en bor her. I tillegg må man investere 100.000 euro over noen år.

Kristensen har gjennom årene formidlet oppdrag knyttet til å stifte

en rekke slike selskaper, i tillegg til vanlige aksjeselskaper. Den svenske skatterådgiveren sitter i etasjen over, og Kristensen er opptatt av å kunne tilby alt kundene trenger på et sted.

Skatterådgiver og økonom Thorbjörn Andersson Moradi forteller at han startet med den svenske kirken og skolen som kunder, men opplever at det de siste årene er stadig flere nordmenn som investerer på øya.

– Å gjøre regnskapene er ikke så annerledes enn i Norge og Sverige, men det er mye juss vi må forholde oss til, og mye av det er innviklet og annerledes, forteller Moradi.

Ser etter etterfølger

På fritiden opplever Kristensen at han kan være mer aktiv i varmen. Han er glad i å gå turer og kose seg med det øya har å by på at kultur, historie og god mat.

Likevel ser han ikke for seg å bli værende resten av livet, og hjemme

har han tre barn og barnebarn som han savner.

– Savnet blir nesten verre med tiden. Å ikke kunne følge opp barnebarn så tett som jeg skulle ønske er trist.

– De fleste som bor her slik som meg velger å reise hjem igjen hvis de blir syke eller når de blir gamle. Det er riktignok et godt helsetilbud her, men sykehjemmene er for eksempel ikke det samme som i Norge.

Den spreke 73-åringen har etter snart tjue år på Gran Canaria begynt å kikke etter noen som kan ta over hans rolle i selskapet, så han kan lene seg tilbake og nyte pensjonisttilværelsen til det fulle.

– Drømmen er å finne noen som kunne tenke seg å jobbe videre med det jeg har bygget opp her. Kanskje noen melder seg etter å ha lest dette, smiler han.

Foto: BMW Group Norge

Nå får du opptil 8 % rabatt på ny bil fra Volvo!

Som medlem i Juristforbundet får du nå god pris på Volvo:

- ✓ Plug-in Hybrid: 8 %
- ✓ Helelektrisk: 4 %

Normalt kan rabatten kombineres med kampanjer og pakketilbud, men leverandør forbeholder seg retten til å unnta seg kombinasjonen i enkelte tilfeller. Rabatten beregnes av bilpris eks. registrerings- og vektavgift og mva.

Se alle medlemsrabattene på juristforbundet.no/medlemsrabatter

JURIST
FORBUNDET

20 % rabatt hos Bull Ski & Kajak

Bull Ski & Kajak har en veldig enkel forretningsstrategi. I deres butikker skal du kun finne produkter de kan anbefale fordi de har testet det selv. Få varegrupper, som ski, klær, sykkel og løp, og ekstremt aktive ansatte gjør dette mulig.

I Bull Ski & Kajakks nettbutikk får alle Juristforbundets medlemmer 20 % rabatt på hele varesortimentet. Noen varegrupper er unntatt – se nettsiden for mer informasjon.

juristforbundet.no/medlemsrabatter

JURIST
FORBUNDET

Politiet skal ikke være en stat i staten

Det er ikke skummelt å si at politiet bruker for mye makt. Tvert imot er det skummelt å ikke si ifra hvis og når de eventuelt gjør det. Og ikke minst er det selvfølgelig skummelt for ledende politikere å si at det er skummelt å si at politiet bruker for mye makt, eller om ledende politikere sier at det «bygger ned tillit» når man sier ifra. Den type samfunn kan og skal vi ikke være.

Jeg har selv mye av min yrkeskarriere i politiet. Jeg har førstehånds kunnskap om hvor mange flinke, dedikerte og oppofrende mennesker som jobber der. Som går på jobb dag ut og dag inn for at vi skal bli et bedre og tryggere samfunn. Men dette handler ikke om enkeltpersonene. Dette handler om politiet som institusjon og som statlig etat. Og for en som er oppriktig glad i og stolt av norsk politi er desto viktigere å adressere dette. Det kan gå kaldt nedover ryggen på noen og enhver når en ser det syn og de verdier enkelte åpent bygger sin argumentasjon på i samfunnsdebatten.

Politiet er den tynne blå linjen. Politiet er den siste skansen, den tynne blå linjen, som skiller oss fra anarki. Som gjennomfører den sosiale kontrakten mellom staten og innbyggerne. Basert på vedtak fattet i demokratiske organer og som innenfor rammen av Grunnloven og menneskerettighetene skal sikre den enkelte mot overgrep fra Staten. Som skal beskytte oss som samfunn og som skal beskytte oss i samfunnet. Samtidig må vi som samfunn beskyttes mot politiet, mot overgrep fra denne statsmakten. Det er også en helt grunnleggende del av samfunnskontrakten. Politiet må

også være den tynne blå linjen mot seg selv. Den tegnes opp ved kultur og rolleforståelse internt i politiet.

Videre trekkes linjen ved at samfunnet har institusjoner som styrer, kontrollerer, korrigerer og om nødvendig stanser politiets virksomhet. Dette er oppgaven til påtalemyndigheten, Justisdepartementet, domstolen, advokatene, media og andre. Våre medlemmer skal utgjøre mye av denne. Dette er grunnlaget for at vi skal kunne betegne oss som et fullverdig demokrati og rettsstat. Som må bygges opp prinsipielt og strukturelt. Det holder ikke å hvile seg på at etaten generelt har tillit i befolkningen, en egenopplevd forståelse for hvordan eller at man løser oppdraget, eller på lengden på utdannelsen eller annet. Politiet skal ikke være en stat i staten – som man per definisjon og automatisk legger til grunn at gjør godt, og tenker at «det skjer ikke hos oss». Alt er ikke lov «i det godes tjeneste». Det vil være et at av de tydeligste tegn på at vi ikke er en rettsstat.

En slik holdning indikerer at politiet ikke har forstått rollen sin. Og dermed har politiet heller ikke forstått samfunnsoppdraget sitt. Mange benytter betegnelsen «politiets samfunnsoppdrag» som begrunnelse for noe eller for å gi noe legitimitet. Men når så mange bommer så kraftig på hva dette «samfunnsoppdraget» faktisk er så bør det danne grunnlag for en bekymring hos de fleste.

Politiet må også selv se at de har en stor egeninteresse av å bli styrt og kontrollert og sett i kortene. I likhet med vårt rettssamfunn for øvrig. Politiets samfunnsoppdrag i en rettsstat løses best, og kanskje utelukkende, ved en kritisk ekstern kontroll og styring av deres aktivitet. Fordi en helt sentral del av politiets samfunnsoppdrag er å sørge for at arbeidet politiet gjør ikke går utenfor de rammene og grensene som samfunnet har satt opp for deres virksomhet.

Meninger | Fag | Debatt

Her finner du både de juridiske fagartiklene og meningsytringer / debatt om jus, politikk og samfunn. Juristen oppfordrer alle lesere til å delta. Enten du ønsker å dele en fagartikkel med andre eller du har en mening å ytre. Både små og store temaer er interessante. Send gjerne med et foto av deg selv. Juristen tar forbehold om at svært lange innlegg må forkortes. omg@juristen.no

Feil om pasientskadesaker, nemnda og tilgang på avgjørelser

■ Av Anita Giæver Hansen, direktør i Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten

Informasjon om pasientskadesaker og Pasientskadenemnda i Juristens artikkel er feil, skriver direktør i Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten.

Kommentarer til artikkel i Juristen 1 - 2023, hvor professor og rettshistoriker Jørn Øyrehagen Sunde presenterer feilaktig informasjon om Pasientskadenemnda og pasientskadesaker:

Det er prisverdig at professoren og hans forskerkolleger arbeider for å styrke rettsstaten gjennom økt tilgang til rettskilder. Dessverre er informasjonen om pasientskadesaker og Pasientskadenemnda feil.

Ifølge Øyrehagen Sunde behandler Pasientskadenemnda rundt 6 000 saker i året. Det er ikke riktig. Norsk pasientskadeerstatning (NPE) mottar rundt 6 000 søknader om pasientskadeerstatning per år og behandler rundt 5000 saker. Pasientskadenemnda behandler klager på vedtak som er fattet av NPE. I 2023 behandlet Pasientskadenemnda 2 723 klagesaker. Dette er det høyeste antallet vedtak i løpet av et år siden

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

nemnda ble opprettet i 2003. Antallet inkluderer vedtak truffet av Pasientskadenemndas sekretariat, Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten, etter delegert myndighet fra nemnda.

Det totale rettsbildet veileder nemnda
Andelen stevninger mottatt i 2022 var 207. 82 stevninger ble trukket og 38 saker ble forlikt. I 2022 ble 45 pasientskadesaker behandlet i tingretten, 17 i lagmannsretten og to i Høyesterett. Det betyr at Høyesterett

behandler en pasientskadesak tre ganger så hyppig som det professoren hevder. Høyesterett skal behandle en ny pasientskadesak i april i år, og vi har tre anker til behandling.

Påstanden om at det kun er en avgjørelse fra Høyesterett per 10 000 pasientskadesaker er derfor feil. Det samme gjelder påstanden om at det i liten grad finnes tilgjengelige rettskilder som gir veiledning i sakene.

Høyesteretts dom av 8. desember 2022, R-2022-2356-A, viser at det er

grunn til å se hen til Pasientskadenemndas langvarige og konsekvente praksis, når det gjelder hva som utgjør en særlig stor skade etter unntaksbestemmelsen i pasientskadeloven § 2 tredje ledd. Høyesterett viser til at nemnda behandler mange saker og er et spesialisert kollegialt organ med både juridisk og medisinsk fagkyndighet, som gir nemnda gode forutsetninger for å vurdere nivået. Dette står i avsnitt 40 i dommen:

(...) Jeg legger i denne sammenheng også vekt på Pasientskadenemndas langvarige og konsekvente praksis, blant annet fordi nemnda har gode forutsetninger for å vurdere nivået ettersom den behandler mange pasientskadesaker og er et spesialisert kollegialt organ med både

juridisk og medisinsk fagkyndighet, jf. pasientskadeloven § 16.

Denne dommen er et ganske ferskt eksempel på at Høyesterett gir avklaringer som har veiledende betydning i pasientskadesaker generelt, og at også Pasientskadenemndas praksis er en rettskilde som kan gi veiledning i pasientskadesaker generelt. Det er det totale rettskildebildet som veileder nemnda. I erstatningsretten er det rom for mye skjønn. Derfor er det viktig at vi får rettslige avklaringer. Disse avklaringene fører til at flere saker blir riktig avgjort i forvaltningen.

Pasientskadenemndas vedtak er tilgjengelige

Påstanden om at nemndas vedtaksdatabase er lukket, er også feil.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten sender alle vedtak som Pasientskadenemnda treffer i anonymisert form til Lovdata for publisering under Rettskilder (Nemnder og utvalg mv.). Lovdata har bekreftet at de publiserer alt vi sender inn.

I tillegg til publisering av nemndvedtak på Lovdata, har vi alltid hatt en åpen database på nettsiden vår, helseklage.no, der vedtak fra nemndene vi er sekretariat for, blir publisert. Fra og med april blir alle nemndvedtak i pasientskadesaker også publisert der, slik at det blir enda enklere for våre brukere og andre interesserte å få tilgang til vedtakene.

Borgarane må ha betre tilgang til rettsleg praksis

■ Av professor Jørn Øyrehaugen Sunde

Det eg ønsker tilgjengeleg i ein database er alle sakene frå søknad til vedtak i klagesaka, og ikkje bare vedtaka i klagesakene.

I «Korrigeringsinformasjon om pasientskadesaker, Pasientskadenemnda og tilgang på avgjørelser» peiker direktør Anita Giæver Hansen på tre feil i intervjuet med Juristen. For det fyrste opererer eg med eit for høgt tal saker handsama av Pasientskadenemnda, for det andre er det feil at det er lite rettskjelder på området for nemna sitt

virke, og for det tredje at nemnda sine vedtak er tilgjengeleg for ålmenta.

Eg ønskjer å kommentera kvar av desse korrigeringane. Men la meg fyrst av alt seia at det er uheldig at eg i intervjuet ikkje klart nok skilde mellom dei ulike trinna og organa i pasientskadeordninga, samt at eg ikkje skilde klart nok mellom Lovdata og Lovdata pro. Det burde eg ha gjort.

Pasientskadeklager vert fyrst handsama av Norsk pasientskadeerstatning, med Pasientskadenemnda som klageorgan. Talet på søknadar om pasientskade er langt høgare enn talet på vedtak i klagesaker. Det eg ønsker tilgjengeleg i ein database er

alle sakene frå søknad til vedtak i klagesaka, og ikkje bare vedtaka i klagesakene. Dette fordi alle sakene gjev kunnskap om praksis på området. Med dei verktøy som no er tilgjengelege for digitale søk og analyse, vil dette vera ein praksis som er nyttig og kan nyttiggjerast. Det har ikkje vore tilfellet til no, og er ei endring digitaliseringa fører med seg.

Om ein ikkje bare ser på 2022, men eit lengre tidsspenn, så handsamar Høgsterett 1 sak per 10 000 søknadar om pasientskade. Sjølv om ein kjem til at Høgsterett handsamar 1 slik sak per 1362, som vil vera dei tala Giæver brukar for 2022, så gjev det framleis svært lite ►

rettleiing. Difor må alle deler av pasientskadeordninga basera seg på eigen praksis. Det er ikkje illegitimt, men nødvendig, og var fast praksis lenge før Høgsterett si utsegn frå 2022. Tilgang til databasar med den praksisen er difor viktig, fordi det finst verktøy som er tilgjengelege for digitale søk og analyse, som ein mangla tidelgare.

Pasientskadenemnda, som altså handsamar klagar på avgjerder til Norsk pasientskadeerstatning, sin praksis har vorte tilgjengeleg på Lovdata pro. Der ligg den bak ein betalingsmur, saman med ein del

anna nemndspraksis. Det har vore eit viktig steg i rett retning. Men mitt poeng er at det det ikkje burde ha funnest eit Lovdata pro, men bare eit Lovdata. Eg forstå at Lovdata pro er heilt nødvendig for å finansiera Lovdata si verksemd. Men skal ein krevja av borgarane at dei følgjer lov og rett, må lov og rett vera tilgjengeleg for dei. Skal borgarane vita når det er verd å ta ei sak til advokat eller ei, må dei ha betre tilgang til rettsleg praksis. Og advokatar må det same for å kunna gje gode råd til sine klientar. Difor er det eit nytt steg i rett retning om helseklage. no frå april publiserer alle sine

nemndsvedtak fritt tilgjengeleg, og ikkje bak ein betalingsmur.

Eg beklagar altså at eg har vore upresis. Det skal ein ikkje vera. Difor takkar eg for korrigeringane, og for alle dei andre tilbakemeldingane eg har fått etter oppslaget i Juristen. Forskingsprosjektet kjem saman med alt pågåande prosessar i norsk rett, og pågåande forskning og prosessar i andre rettsystem. På grunn av høgt tillitsnivå og god kontakt mellom rettsvitenskap og rettspraksis i Norge, har vi eit fortrinn som vi bør bruka til å verta leiande på digitalisering av rett for å utvikla rettsstaten.

Rettssikkerhet

Den første og andre statsmakt må ta seg tid til å snakke om likhet for loven

■ Av Gry Hellberg Munthe, avdelingsleder politikk og samfunnskontakt i Juristforbundet

Alle mennesker er født like, skrev Thomas Jefferson i 1776. Tanken var god, men det stemmer dessverre ikke.

En mer presis formulering er den til advokat Atticus Finch. Karakteren i Harper Lees mesterverk Drep ikke en sangfugl, sa det slik:

«Noen mennesker er gløggere enn andre, noen mennesker har større sjanser fordi de er født med dem. Noen menn tjener mer penger enn andre, noen kvinner baker bedre kaker enn andre. Men på ett punkt er alle mennesker i dette land skapt like. Det finnes en institusjon som gjør fattige til Rockefelleres jevnbyrdige, den tåpelige til Einsteins jevnbyrdige og

den uvitende til enhver universitetslektors jevnbyrdige. Den institusjonen, ærede jury, er en domstol.»

Drep ikke en sangfugl utspilte seg i 1950-tallets USA, men ordene er like relevante i dagens Norge. Vårt samfunnsansvar er fortsatt det samme – å skape likhet for loven.

De fleste kan komme i en konflikt som gjør at de har behov for rettslig bistand. De som ikke har råd til advokat eller annen juridisk bistand stiller svakere enn dem som har råd. Loven er i realiteten ikke lik for alle.

Vi skal ha likhet for loven

Rettsstatens fremvekst har vært preget av rettsliggjøring, og samfunnsproblemer søkes ofte løst ved å lovfeste nye rettigheter og plikter.

Når samfunnet reguleres gjennom rettsregler, oppstår det tvister. Uenighetene kan dreie seg om alt fra virkeområdet til hvordan rettsreglene skal forstås og anvendes. Det at mye er regulert i lover gjør det vanskelig å ha oversikt over gjeldende regler. EØS-skandalen er et godt eksempel på det. Det at få eller ingen av rettsstatens aktører oppdaget problemet før det hadde gått mange år, understreker kompleksiteten i lovverket, og viser at det er behov for å se rettssikkerhet i et helhetlig perspektiv.

Det er ikke bare rettsstatens aktører som sliter med å holde oversikt over gjeldende regler. Ei heller for enkeltmennesker er det lett å følge med i rettigheter og plikter. For å bøte på det er det etablert ►

Hovedtariffavtalen og lokale forhandlinger

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Tillitsvalgte i statlig sektor**

Alternativ 1: Larkollen

Fra: **Mandag 21. august 2023 kl. 11.00**
Til: **Onsdag 23. august 2023 kl. 14.00**
Sted: **Støtvig Hotel, Larkollen**
Kursnummer: **2023653**
Påmeldingsfrist: **1. juni 2023**

Alternativ 2: Bergen

Fra: **Onsdag 13. september 2023 kl. 11.00**
Til: **Fredag 15. september 2023 kl. 14.00**
Sted: **Hotell Norge, Bergen**
Kursnummer: **2023654**
Påmeldingsfrist: **15. juli 2023**

Kurset er en del av Juristforbundets grunnopplæring for tillitsvalgte. Det er beregnet på de tillitsvalgte som skal delta i lokale forhandlinger.

Kurset har stor betydning for forståelsen av avtaleverket som ligger til grunn for forhandlingssystemet i staten.

Målet med kurset er å lære opp tillitsvalgte i statlig sektor til å kunne gjennomføre lokale lønnsforhandlinger i egen virksomhet.

Kursets første del er teoretisk og inneholder en gjennomgang av:

- Lønssystemet i staten
- Aktuelt regelverk
- Forhandlingssystemet i staten
- Forberedelse til og gjennomføring av lokale forhandlinger

Den andre delen er praktisk. Her får deltagerne selv ansvaret for å gjennomføre lokale lønnsforhandlinger i en gitt virksomhet i form av et forhandlingsspill.

Kurs samt reise og opphold er kostnadsfritt for tillitsvalgte.

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kurs@juristforbundet.no

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest én uke før kursstart.

**JURIST
FORBUNDET**

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

ulike ordninger med rettshjelp og veiledning i rettsspørsmål.

Mangel på veiledning og rettshjelp kan få svært alvorlige utslag, for samfunnet og for enkeltmennesket.

Tilgang på advokat, rettslige råd og konfliktløsning i og utenfor domstolene skal være for alle.

Som alle andre problemer

Juridiske problemer er som alle andre problemer. Hvis du lar dem være i fred vokser de seg store og komplekse og blir vanskelige og kostbare å løse. Mange rettslige problemer kan sannsynligvis avverges eller løses på et tidlig tidspunkt, med rettslig veiledning og hjelp.

I 2012 kuttet regjeringen i England retten til tidlig gratis rettshjelp. The Law Society startet da en kampanje for å få tilbake retten til tidlig gratis rettshjelp. Tanken er å løse rettslige problemer før de eskalerer til domstolsbehandling. Dette

sparer partene, domstolene og følgende skattebetalerne for unødvendige utgifter.

Også i Norge har debatten om rettshjelp langt på vei handlet om hvor mye ansvar det offentlige ta for rettsveiledning og rettshjelp.

Hva vil politikerne?

Inntektsgrensen for å få fri rettshjelp er 350 000 kroner brutto. Det er vanskelig å leve av 350 000 kroner i året. Å ansette advokat eller annen håndverker har du i hvert fall ikke råd til. Da er rettshjelpiltakene din eneste mulighet. Rettshjelpiltakene har gjort en imponerende innsats med små ressurser i mange år. Spørsmålet er, hvem sitt ansvar er rettsikkerheten, staten eller frivillige aktører?

Det er mitt inntrykk at den første og andre statsmakt alt for sjelden tar seg tid til å diskutere den tredje med mindre de skal spare kortsiktige penger.

Jeg etterlyser at både Regjering og Storting tar seg tid til å diskutere sin rolle og sitt samfunnsansvar. Hvilke formelle og reelle muligheter finnes i det norske rettssystemet for å få en rettslig avklaring av et juridisk problem, hvor utbredt er den formelle og reelle tilgangen til rettshjelp i forbindelse med slik avklaring? Hvordan skal rettshjelpen organiseres og hvordan henger rettshjelp sammen med rettsstaten?

Min påstand er at vi ikke har likhet for loven. Vi må se på hvordan fremtidens rettshjelp skal organiseres. Det er ikke lett og innovasjon er noe du må investere i, ikke noe du kan spare deg til. Selv har jeg tro på tidlig rettsveiledning og rettshjelp. Hvis du kniper problemet i starten, sparer du tid og penger. Jeg oppfordrer til økt politisk bevissthet om hvilke muligheter som finnes. Det kan vise seg å være en utgift til inntekts ervervelse, for samfunnet.

Foto: iStock.com/Cecille_Arcus

Arbeidsrettslige temaer II

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Tillitsvalgte i alle sektorer**
Det er mulig for ledere å søke

Fra: **Torsdag 12. oktober 2023 kl. 10.30**
Til: **Fredag 13. oktober 2023 kl. 13.45**
Sted: **Lily Country Club, Kløfta**

Kursnummer: **2023658**
Påmeldingsfrist: **20. juni 2023**

Mange lover og andre bestemmelser regulerer arbeidstakernes rettigheter og plikter i arbeidsforhold. Kurset er en oppfølging av det innledende kurset «Arbeidsrettslige temaer I».

Vi vil gå gjennom sentrale temaer innen arbeidsretten som lojalitetsprinsippet, tillit, oppfølging av sykmeldte, praktiske forhold rundt mobbing, personvern og varslingsreglene.

Vi vil særlig se på:

- Gjennomgang av aktuelle lover og arbeidsrettslige rettsregler og prinsipper
- Tillitsvalgtes rolle i de enkelte sakene
- Lederansvaret

Kurset er tilpasset tillitsvalgte og ledere i alle sektorer. Det er reservert plasser for ledere på dette kurset. Det er ikke noe vilkår for deltagelse at man har deltatt på kurs i «Arbeidsrettslige temaer I»

Det arrangeres felles busstransport tur/retur hotellet fra Oslo Bussterminal.

Kurs samt reise og opphold er kostnadsfritt for tillitsvalgte.

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kurs@juristforbundet.no

Spørsmål kan også rettes per tlf 40 00 24 25. Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest 8. september.

**JURIST
FORBUNDET**

BankID: en nøkkel inn til det digitale Norge, som ikke alle får

Forestill deg at du har vært på legekantoret og tatt blodprøver, men du får ikke logget inn på Helsenorge.no for å se svarene. Forestill deg at bilen du eier ikke ble godkjent i EU-kontrollen, men du kommer deg ikke inn på Statensvegvesen.no for å registrere ny kontroll. Forestill deg at du bor i Oslo og skal ta trikken, men du får ikke kjøpt billett fordi du ikke har mulighet til å godkjenne et billett-kjøp i Ruter-appen.

Forestill deg at dette er realiteten du står overfor hver eneste dag fordi du ikke får tilgang på BankID. Det er kanskje ikke så lett å skulle sette seg inn i en slik situasjon. Hele 4,4 millioner mennesker i Norge har BankID, og de fleste befinner seg derfor ikke i realiteten beskrevet over.¹ Dessverre erfarer Jussbuss at en rekke mennesker blir ekskludert fra grunnleggende tjenester i samfunnet fordi de ikke får tilgang på BankID.

BankIDs reise

BankID er et samarbeidsprosjekt blant de norske bankene om en sentral fellesløsning. Løsningen ble lansert i 2004, og har siden den gang fått stadig nye funksjoner og et bredere bruksområde.² Utviklingen beskrives av Høyesterett i HR-2020-2021-A (Easybank) avsnitt 30:

«BankID har i dag et vesentlig videre anvendelsesområde enn gjennomføring av ordinære banktransaksjoner som uttak og overføringer. Systemet benyttes til kontroll av en persons identitet – autentisering – på en rekke

Dalin Malek, Husleie-og-gjeldsgruppen. (Foto: Jussbuss)

ulike områder innenfor både privat og offentlig virksomhet».

Sitatet illustrerer med andre ord at BankID har vokst seg frem til å bli

en nøkkel inn i det digitale Norge. BankID er i dag den eneste felles innloggingen i nettbankene på øverste sikkerhetsnivå. I tillegg er det ikke lenger kun bankene som bruker

¹ <https://www.bankid.no/privat/om-oss/>

² <https://www.bankid.no/privat/om-oss/>

BankID for legitimering, men også offentlig sektor.

Utfordringene i dag

Det er spesielt to store utfordringer knyttet til BankID. Den første utfordringen er at det ikke finnes reelle alternativer til BankID, og den andre er knyttet til avslagsprosessen. Utfordringene kommer av at BankID ikke lenger er en nøkkel som utelukkende brukes av bankene. Vi befinner oss i dag i en situasjon der det offentlige ikke har en tilsvarende nøkkel. Følgelig har bankene et monopol på utstedelse av BankID. Ettersom manglende tilgang på BankID medfører utestengelse fra en rekke offentlige tjenester, herunder HelseNorge og Statens Vegvesen, oppstår en samfunnsutfordring som staten må ta på alvor.

Det finnes to private alternativer på samme sikkerhetsnivå som BankID: Commfides og Buypass. BankID er likevel den klart største tilbyderen for e-ID på øverste sikkerhetsnivå. En viktig presisering er at Buypass og Commfides bare kan brukes for legitimasjon til offentlige tjenester, ikke for banktjenester. I tillegg stiller de to konkurrentene tilnærmet de samme kravene for utstedelse som

BankID. Hvor reelle disse alternativene er, kan derfor diskuteres.

Gjennom prosjektet Samfunns-sikkerhet og digitale identiteter (SODI), erfarer Jussbuss problemene med manglende tilgang på BankID. I saksbehandlingen vår ser vi at bankene ikke følger en konsekvent praksis for hvilke krav som stilles ved utstedelse av BankID. Dette er problematisk i et rettssikkerhetsperspektiv fordi det vitner om at bankene har en vilkårlig praksis som gjør det umulig å forutberegne hvorvidt man får BankID.

Samtidig ser vi at avslagsgrunnene varierer ut fra hvilken bank klienten henvender seg til, og avslagene er heller ikke alltid skriftlige. Det er uheldig at private banker selv velger avslagsgrunn for en tjeneste som benyttes av alle de store private og offentlige aktørene i dag.

Konsekvensen av disse forholdene er at det er krevende å skulle forutberegne egen rettsstilling eller vite hvorvidt man kan klage på avslaget. Det å skulle reise et søksmål som enkeltborger med krav om elektronisk ID, er noe de færreste har ressurser til. Dermed må andre løsninger til for å raskest mulig kunne bøte med rettssikkerhetsutfordringen.

En mulig vei videre

Det er først og fremst påfallende at oppgaven med å utstede e-ID på øverste sikkerhetsnivå er underlagt private aktører, og ikke staten. BankID er nøkkelen for å kunne legitimere seg og få tilgang til en rekke offentlige tjenester underlagt nettopp staten. Situasjonen i dag leder til at bankene har enormt mye makt; de avgjør hvem som får tilgang på de offentlige velferdstjenestene og viktige banktjenester. Det er ikke bankene sin feil at situasjonen i dag er som den er, men det må foretas endringer snarest slik at enkeltpersoner slipper å bli ekskludert fra det digitale samfunnet.

Det er nødvendig å få på plass klare reguleringer av når BankID skal gis, og hvilke grunner som fører til avslag på BankID. Vi må også sørge for å få på plass en alternativ legitimeringsmetode slik at alle på enkelt vis kan få tilgang til essensielle offentlige tjenester. En statlig e-ID på øverste sikkerhetsnivå, vil kunne føre til at rettssikkerheten blir styrket ved at vilkårene for utstedelse blir like for alle. Det er lov å spørre seg om ikke tiden er overmoden for å få på plass en offentlig bankuavhengig BankID.

Annonsér i Juristen på nett og papir

Nå ut med din stillingsannonse eller ditt budskap til hele jurist-Norge

Kontakt vår annonsesælger
Randi Huth Rogne – Storybold
randi@storybold.no
Tlf.: +47 995 20 500

Studenter fra Bergen vant prosedyrekonkurranse

F.v. EFTA-dommer Bernd Hammermann, Emil Gjerstad Hatletvedt, Gina Cecilie Heskestad, Paulina Sitarz, Idunn Nybø Thorsdal, Tea Kjendalen og høyesterettsdommer Henrik Bull (Foto: privat)

– Å skulle prestere foran dommerpanelet der og da, var nok noe av det mest utfordrende jeg har vært med på.

 Ole-Martin Gangnes

EEA Moot Court er en internasjonal prosedyrekonkurranse arrangert av EFTAS overvåkingsorgan ESA. Årets konkurranse ble arrangert i Bergen 25-26 mars. I finalen, som foregikk i Gulating lagmannsrett, gikk laget fra Universitetet i Bergen (UiB) av med seieren.

Vinnerlaget bestod av jusstudentene Paulina Sitarz, Tea Kjendalen, Gina Cecilie Heskestad, Emil Gjerstad Hatletvedt og Idunn Nybø Thorsdal.

Paulina Sitarz fra vinnerlaget ble i tillegg kåret til «Best Speaker». Hun forteller at det var både utfordrende og tilfredsstillende å delta.

– Det å delta i konkurranse og skulle prestere foran dommerpanelet der og da, var nok noe av det mest utfordrende jeg har vært med på. Det er første gang noen av oss prosederer, så vi visste ikke helt hva vi gikk til. Det å derimot kunne svare på spørsmål fra dommerne og føle at vi hadde kontroll på saken og jussen, var utrolig fint. Vi sto igjen med en følelse av at alt det harde arbeidet vi la ned i forkant var verdt det, sier Sitarz til Juristen.

To caser

I dommerpanelet satt blant andre høyesterettsdommer Henrik Bull, dommer Bernd Hammermann fra

EFTA-domstolen og juridisk ekspertise fra ESA.

– Hvordan jobbet dere med forberedelser?

– Vi hadde to ulike caser som vi visste vi skulle prosedere for begge parter i, til sammen fire parter i løpet av helgen.

Den ene casen dreide seg om retten til fri bevegelse av varer, da en kritisk viktig europeisk tunnel ble stengt som følge av et ras.

Den andre oppgaven omhandlet retten til fri bevegelse av personer - som ble krenket da en lastebil-sjåfør med arbeidskontrakt i et annet EØS-land ble satt i karantene, før han ble utvist da han ankom arbeidslandet, som følge av COVID-19 restriksjoner.

– Cirka en uke før prosedyrehelgen leverte vi 32 sider med den skriftlige prosedyren, før vi satte i gang med å kutte alt ned til muntlige fremføringer. Selve øvingen i prosedyreuken besto for det meste av at vi prosederte foran hverandre og samtidig grillet hverandre for å imitere en dialog med dommerne.

Sitarz forteller om grundige forberedelser.

– Det gikk utrolig mye tid til denne typen øving, for å gjøre oss opp tanker om hvordan vi ønsket å svare på potensielle spørsmål. Dette kan absolutt anbefales, da vi opplevde at vi var forberedt når vi ble utfordret av dommerne.

– Når vi ikke var samlet som lag, var det mye lesing av dommene vi fikk sammen med oppgaven. Det var en god håndfull med dommer fra både EFTA-domstolen, EU-domstolen og noen internasjonale domstoler, sier hun.

I tillegg til studenter fra UiB, var det lag fra universitetene i Oslo og Reykjavik med i konkurransen. Det var ni lag og 38 studenter som deltok i årets konkurranse.

Ny måte å jobbe på

Paulina Sitarz sier at laget lærte nesten like mye om teamwork som om EØS-rett under konkurransen.

Paulina Sitarz (Foto: privat)

– Det er veldig lite gruppearbeid i løpet av studiet, og lite øving på å jobbe som et lag hvor man er avhengig av gjensidig innsats. Prosedyre var også en helt ny måte å jobbe med jussen, da vi på skolen er vant med å skrive nyanserte praktikumsoppgaver. Nå skulle vi forsvare en side av saken. Det tvang oss til å være kreative og tenke selvstendig utfra de juridiske kildene vi fikk oppgitt.

De lærte også mye om EFTA-domstolens funksjon og hvordan rådgivende uttalelser fungerer i praksis.

– EØS-rettens område er preget av store prinsipper, noe som gjør argumentasjonen veldig interessant. Det beste ved å ha deltatt i konkur-

ransen må være den motivasjonen vi sitter igjen med etter å ha fått anvendt vår kunnskap om juss i praksis, allerede på 2. året av studiet.

Hun anbefaler alle jusstudenter å utfordre seg selv i en prosedyrekonkurranse i løpet av studietiden.

– Det er en artig måte å få et innblikk i hvordan det er å jobbe som advokat, og samtidig utfordre seg selv og dermed lære utrolig mye, sier hun.

Vinnerne får en ukes «VIP-tur» til Brussel og Luxembourg – med besøk hos ESA, EU-institusjonene, EFTA-domstolen og EU-domstolen. Uken inkluderer ekspertworkshops og dybde diskusjoner med dommere og andre.

Diskuterte kvitteringsordning med politiet

Utprøving av en såkalt kvitteringsordning i Oslo politidistrikt startet i fjor. Ordningen går ut på at politiet må loggføre og tilby en kvittering til alle som blir ransaket, stoppet eller kontrollert.

 Ole-Martin Gangnes

Kvitteringen inneholder en begrunnelse om hvorfor vedkommende har blitt stoppet. I prøveperioden vil kvittering gis innenfor et begrenset område i Oslo. Ordningen skal prøves ut frem til september, og deretter evalueres. Håpet er å øke tilliten til politiet.

I mars møttes representanter fra politiet, Juristforbundets inkluderings- og mangfoldsutvalg, Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD) og Minotenk på Juristenes Hus for å diskutere ordningen.

Politiet la frem tall som viste at pr 27. mars hadde 2696 personer fått tilbud om å få kvittering etter å

ha blitt stoppet. Antallet personer som ikke ønsket å ta imot en kvittering var 716 og antallet det ikke var mulig å gi kvittering var 312. Antallet personer under atten år var 119.

De fire mest vanlige hjemmelsgrunnlagene for kontroll var så langt: Politiloven §7 (1337), Veitrafikkloven §10 (418), Utlendingsloven §21 (324) og Straffeloven §162 (301).

Sunniva de Leon og Hallvard Øren i Juristforbundets inkluderings- og mangfoldsutvalg møtte Juristen i etterkant av møtet.

– Det er et ganske høyt antall personer som har tatt imot kvittering. Vi har et inntrykk av at ordningen fungerer og det fremstår som om folk får mer forståelse, sier de om tallene som ble presentert.

Pådrivere

Juristforbundets inkluderings- og mangfoldsutvalg har vært en av pådriverne for å få i gang kvitteringsordning ved personkontroller.

«Dessverre opplever mange å bli stoppet av politiet for kontroll uten at de forstår hvorfor. Mange opplever denne kontrollen som diskrimi-

nerende. I motsetning til i mange andre samfunnsområder, føres det ikke statistikk over politiets kontrollvirksomhet», skrev Sunniva de Leon og Hallvard Øren i et innlegg i Juristen i fjor.

«Politiet har et viktig samfunnsoppdrag på vegne av oss alle og trenger tillit i alle deler av samfunnet for å kunne gjøre jobben sin. Vi i utvalget mener derfor at en kvitteringsordning er et middel på veien mot tillit», skrev de.

Ordningen skal evalueres innen 1 januar 2024. Utvalget har vært kritisk til at det ikke registreres mer og har ønsket at man skulle kunne dokumentere om det skjer etnisk profilering i politiarbeidet.

– Det skal bli interessant å se hvordan evalueringen blir. Vi har vært kritisk til hvordan det registreres, men det skal bli spennende å se hva man får ut av dette, sier Hallvard Øren og Sunniva de Leon.

– Vi ønsker å være med når dette skal evalueres. Det er synd hvis dette avvikes etter prøveperioden og vi håper det fortsetter. Det handler om å bedre rettssikkerhet og notoritet, sier Øren.

F.v. Svend Bjelland, Martin Strand, Halvor Grønli (alle fra politiet), Sunniva de Leon fra Juristforbundet, Akhenaton Oddvar de Leon fra organisasjonen mot offentlig diskriminering, Hallvard Øren fra Juristforbundet og Lisa Esohel Knudsen fra Minotenk (Foto: Juristforbundet)

Jusstudentene tok krafttak mot kreft

– Vi har sett hvor viktig det er å bidra.

Ole-Martin Gangnes

Studentforeningen Congregatio Forensis (CF) i Oslo stilte opp og tok sin runde med digitale innsamlingsbøsser under Kreftforeningens årlige aksjon Krafttak mot kreft. Dette er Kreftforeningens felles store dugnad i kampen mot kreft og i år samles det inn penger til forskning på kreft med spredning.

CFs samarbeidspartnere, Haavind og Rettssenteret, bidro til arrangementet som startet med et møte i Haavinds lokaler. Etter møtet gikk studentene ut gruppevis for å samle inn penger til årets innsamling.

«Kom gjerne alene eller sammen med venner, og bidra til årets viktigste mandagstur! Vi gleder oss til å se deg», lød oppfordringen som fikk en stor gjeng til å stille opp under arrangementet i mars. Totalt er det over 20 000 bøssebærere som går fra dør til dør og samler inn penger til

kreftforskning under innsamlingen. Hvert år løftes det frem et tema som Kreftforeningen ønsker å ha økt fokus på. Tidligere år har det blant annet vært uhelbredelig kreft, forskning på personlig tilpasset kreftbehandling og senskader.

– Dette er en hjertesak for oss, sier CF-jusstudentene Mathilde Holand Nes og Maria Berget om innsamlingen – de har begge hatt sykdommen tett på i familien.

– Vi har sett hvor viktig det er å gi et bidrag og det er bra at vi kan være med å rette et fokus på denne saken. Det koster så lite å delta i forhold til det man er med å gi, sier de.

Uros Ulrik Jeremic, daglig leder for CF Oslo, stiller seg bak budskapet.

– For oss er det et sentralt samfunnsansvar å bidra her og det viser studentfrivillighet på sitt beste, sier han.

«Formålet med Krafttak mot kreft, er å finansiere forskning på kreft med spredning. Håpet er at fremtidens kreftpasienter skal få litt mer tid», skriver Kreftforeningen og forteller at siden første Krafttak mot kreft i 2006 er det samlet inn over 430 millioner kroner til kreftsaken

bare gjennom denne aksjonen. Kreftforeningen har gjennom tidene delt ut over 6,5 milliarder kroner – og der er takket være store og små bidrag fra enkeltpersoner, bedrifter og organisasjoner i hele Norge, skriver foreningen.

F.v. Uros Ulrik Jeremic, Maria Berget og Mathilde Holand Nes.

Nytt om navn

Ansettelses og utnevnelser

Aina Dulsrud, Høgskolelektor,
Politihøgskolen (PHS)

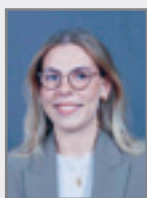
Aksel Sørby, Advokat, Viken fylkeskom-
mune – Oslo

Aleksandra Leikanger Stave, Commercial
Manager, Kongsberg Maritime AS
Avd Ålesund

Amanda Einstabland, Advokatfullmektig,
HELP Forsikring AS

Andrea Elisabeth Furseth,
Seniorskattejurist, Skatteetaten
Informasjonsforvaltning Oslo

Andrea Svensson, Rådgiver, Norges
Juristforbund

Andreas Skoe Cederkvist, Sorenskriver,
Telemark tingrett, rettssted Skien

Andreas Øie Brekke, Dommerfullmektig
1, Nord-Troms v og Senja tingrett,
rettssted Tromsø

Ande Sandvik Arnestad, Rådgjevar,
Vestland fylkeskommune- Avdeling
for organisasjon og økonomi

Anette Stegegjerdet Norberg, Advokat,
Vestland fylkeskommune

Anne Buan, Partner, CMS Kluge
Advokatfirma AS, Avd Oslo

Anne Hauge Fagernes,
Tingrettsdommer, Telemark tingrett,
rettssted Skien

Anne Ingeborg Reiestad,
Dommerfullmektig 1, Oslo tingrett,
rettssted Oslo

Anne Marit Lindberg, Seniorrådgiver,
Advansia AS

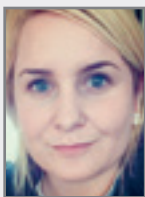
Anniken Hastadklev, Kommunalsjef
samfunn og kultur, Skaun kommune

Anniken Johnsen, Jurist /megler, Sem &
Johnsen Eiendomsmegling

Astrid Olsen, Advokat/spesialrådgiver,
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Beate Borrevik, Juridisk rådgiver
anskaffelser, Lyse AS

Bente Iren Larsson-Fedde,
Seniorrådgiver, Statsforvalteren i
Rogaland – Stavanger

Besart Rushiti, Seniorskattejurist,
Skatteetaten Innkreving Oslo
Skattekvartalet

Bjørn Gisle Grønlie, Advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Haavind AS

Bjørn Løvteit, Fast advokat, Kvale
Advokatfirma DA, Avd Tromsø

Britt Vikan, Juridisk seniorrådgiver, NTNU
– Avdeling for virksomhetsstyring

Bruno Moscati, Seniorrådgiver, NAV Vest-
Viken

Camilla Barth, Advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Skaun AS

Camilla Neiden, Seniorrådgiver, Statens
vegvesen, Myndighet og regelverk

Caroline Heien Gjelsten, Advokat, Enter
Norway Consulting og Rettshjelp AS

Christer Best Gulbrandsen, Direktør
medborgerskap, Asker kommune

Christian Mikkelsen, Juridisk direktør/
advokat, Forsvarsmateriell
– Landkapasiteter

Dag Hole, Avdelingsdirektør ferjeavde-
lingen, Statens vegvesen – Divisjon
Drift og vedlikehold – Molde

Daniel Ingebrigtsen, Rådgiver,
Fiskeridirektoratet

Dejan Kuburic, General Counsel, Aker
Horizons AS

Eirik Pettersen Nakstad, Senior Litigation
Counsel Nordics, Tesla Norway AS

Eline Mevatne Wangen, Fag/opplæ-
ringsansvarlig/seniorrådgiver, Øst
politidistrikt – Namsfogden i Øst,
Lillestrøm

Elisabeth Øveraasen, Advokat,
Advokatfirmaet Berngaard AS

Eric Nicolai Toverud, Seniorskattejurist,
Skatteetaten Skattedirektoratet Oslo

Erik Hauken-Johnstad, Seniorskattejurist,
Skatteetaten Brukerdialog Bergen

Espen Rekkedal, Partner, Advokatfirmaet
Øverbø Gjertz AS – Ørsta

Eva Drageset, Vice President of People
and Organization, Aker Solutions
– Bergen

Finn-Øyvind H. Langfjell,
Kommunedirektør, Horten kommune

Fredrik Solem Neraker, Tax Director,
Norwegian Air Shuttle ASA

Giselth Alexandra Quinatoa Erikstad,
Namsfullmektig/rådgiver, Nordland
politidistrikt – Bodø

Gro Helland, Tingrettsdommer,
Trøndelag tingrett, rettssted
Trondheim

Gunnar Larsen, HR-sjef,
Fiskeridirektoratet

Haldis Framstad Skaare, Politifullmektig,
Sør-Øst politidistrikt

Halvor Lekven, Advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Torstrup AS

Hanna Sofie Floer, Rådgiver, NAV
Klageinstans Nord

Hans Sverre Sjøvold, Spesialrådgiver,
Direktoratet for samfunnssikkerhet og
beredskap – DSB

Hildegunn Brekke, Seniorskattejurist,
Skatteetaten Innsats Grålum

Haakon Rønn Stensæth,
Advokatfullmektig, Advokatfirmaet
BAHR AS

Haakon Toms, Advokat, Advokatfirmaet
Økland & Co DA

Inger Skjeppe Salberg, Advokat, Moss
kommune – Kommuneadvokaten

Ingjerd Flaa, Seniorrådgiver,
Statsforvalteren i Oslo og Viken
– Drammen

Ivar Kristian Iversen, Sorenskriver,
Trøndelag tingrett, rettssted
Trondheim

Ivar Sigbjørn Johansønn Lindås,
Seniorrådgiver, Kystverkets hoved-
kontor – Ålesund

Jakob Monsen, Førstekonsulent/
namsfullmektig, Nordland politidis-
trikt – Bodø

Jonas Nielsen, Advokatfullmektig,
Bergen Familie Advokat AS

Karin Therese Rakkestad, Politifullmektig,
Sør-Øst politidistrikt

Katrin Kvaran, Seniorrådgiver, Klima- og
miljødepartementet, Hav- og
forurensningsavdelingen

Ketil Bøe Moen, Ekspedisjonssjef, Justis-
og beredskapsdepartementet,
Lovavdelingen

Kjetil Aasen, Protokollsekretær, Norges
Høyesterett

Kristian Ask Hammervik, Advokat,
Rogaland fylkeskommune

Kaare P. Sverdrup, Partner,
Advokatfirmaet Schjødt AS, Oslo

Laila Myksvoll, General Counsel,
Remarkable AS

Laila Søndrol, Politiinspektør, Oslo
politidistrikt – FKE – Felles
Kriminalenhet

Lina Stormoen, Advokat, Advokatfirmaet
Bredesen AS, Oslo

Linda Jamtvedt Børresen,
Seniorrådgiver, Direktoratet for
høyere utdanning og kompetanse
(HK-dir), Avd Oslo

Linn Skaar Sætre, Politiadvokat 2, Vest
politidistrikt – Bergen

Malin Fosse, Seniorrådgiver, Direktoratet
for forvaltning og økonomistyring
Avd Oslo

Manal Himmich, Advokat, Codex
Advokat Oslo AS

Mariann Holtskog Landsverk,
Senioradvokat, CMS Kluge
Advokatfirma AS, Avd Oslo

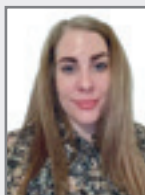
Marianne Kvambe Gulbrandsen,
Seniorrådgiver, Statens havarikommi-
sjon

Marianne Aasland Kortner, Advokat /
faglig leder, Oslo kommune
– Kommuneadvokaten

Marie Louise Hamrell, Seniorrådgiver,
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
– Kautokeino

Martin Ølstadløyen, Advokatfullmektig,
Huseiernes Advokatkontor AS

Mathilde Vedum, Jurist, Statsforvalteren i
Innlandet – Hamar

Michelle Danker, VA jurist, Sjøforsvaret
Mitra Zarabi, Rådgiver, Kommunal- og
distriktsdepartementet (KDD),
Avdeling for IT- og forvaltningspoli-
tikk

Mohamed Nasser, Advokatfullmektig,
HELP Forsikring AS

Morten Lindstad, Seksjonssjef anskaffel-
ser, Forsvarsbygg – Anskaffelser

Morten Stender, Seniorrådgiver,
Kultur- og likestillingsdepartementet
(KUD)

Morten Vollset, Advokatfullmektig,
Norges Juristforbund

Mårten Faref, Fagsjef juridisk/Advokat,
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Nicolay Skarning, Partner, Advokatfirmaet
Simonsen Vogt Wiig AS, Oslo

Nina Haanes Hessen, Advokat,
Handelsbanken, Oslo

Per Olav Gundersen, Seniorrådgiver,
Tolletaten – Juridisk divisjon,
Utviklingsavdelingen Oslo og
Akershus

Ragnhild Angell Holst, Seniorrådgiver,
Helsedirektoratet – Oslo

Rebecca Kjehl, Seniorrådgiver/advokat-
fullmektig, Eksportfinansiering Norge
– Eksfin

Roar Nygård Volden, Seniorrådgiver,
Fiskeridirektoratet

Roger Edvard Rosvoll, Tingrettsdommer,
Vestfold tingrett, rettssted Larvik

Sander Seeborg, Head of Tax, Aker ASA

Sigurd Eggen, Seniorrådgiver, NAV
Arbeids- og velferdsdirektoratet

Sigurd Løkholm, Advokat/strategisk
rådgiver, NHO GENEØ

Silje Maria Bragstad, Senioradvokat,
Advokatfirmaet Ræder AS

Nytt om navn

Sirin Engen, Senior Manager,
PricewaterhouseCoopers AS

Sondre Johannesen Hauge,

Spesialrådgiver, Stavanger kommune

Stian Øby Johansen, Førsteamanuensis,
Universitetet i Oslo, Institutt for offentlig rett

Stina Sel, Advokatfullmektig, Advokatfirmaet Schjødt AS, Stavanger

Suzanne Brattheim Nyborg, Data
Protection & compliance officer,
AIDN AS, avd Oslo

Thea Sofie Olsen, Jurist og forhandler,
Oslo kommune – Eiendoms- og
byfornylsesetaten

Therese Lohne Boehlke, Advokat/partner,
Advokatfirmaet Ness Lundin da

Therese Vasset, Advokat, Tinde
Advokatfirma AS

Thomas Furunes, Jurist II, Trondheim
kommune – Byggesakskontoret

Thorstein Vale Opdal, Partner, Dæhlin
Sand Advokatfirma

Tone Elisabeth Jørgensen Ulve, Juridisk
rådgiver, Tromsø kommune

Toqir Shaffi, Rådgiver,
Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI)

Torill Hasle Aamelfot, Partner, CMS Kluge
Advokatfirma AS, Avd Oslo

Torkel Lehmann Søgård, Førstekonsulent,
Direktoratet for e-helse avd. seksjon
Helsedataservice Tynset

Tove Karlsen Westbye, Leder Juridisk og
compliance, Å Energi AS

Trine Løyte, Advokat, Boligbyggelaget
TOBB

Trude Fjellstad, Seniorskattejurist,
Skatteetaten Innkreving Bergen

Vebjørn Innset Hurum, Sertifisert mekler,
Mekle

Vidar Buksrud, Senior Manager,
Advokatfirmaet Vialto Partners AS,
avd. Oslo

Vigdis Opsal, Arbeidsrettsjurist, AS
Vinmonopolet

Nye medlemmer

Andreas Lade Olsen, Juridisk rådgiver/
advokatfullmektig, Kvale
Advokatfirma DA, Avd Oslo

Ane Thokle, Politifullmektig, Sør-Øst
politidistrikt

Christian Nicholas Keyworth Franklin,
Professor dr. juris, Universitetet i
Bergen, Det juridiske fakultet

Inger Sofie Mysen Conradsen,
Høgskolelektor, Politi-høgskolen (PHS)

Manshi Jha Soreng, Contract Specialist,
Aibel AS – Avd. Asker

Mariann Valde, Commercial Advisor,
Kongsberg Maritime AS

Marius Haaland, Rådgiver,
Eiendomsforvaltning, Molde
kommune

Per Arve Drageland, Rådgiver byggesak,
Lindesnes kommune

Sanjana Chauhan, GDPR specialist,
Storebrand ASA

Sathyarishi Kalairajan,
Byggesaksbehandler/jurist, Drammen
kommune – Byggesak

Snezana Repac, Rådgiver, Direktoratet for
byggkvalitet – Gjøvik

Nye studentmedlemmer

Alexandra Henny Devold Sedlmayr,
Universitetet i Oslo

Alice-Marie Røder, Universitetet i Oslo

Camilla Borges Refsland, Universitetet
i Sørøst-Norge

Cecilie Hagen, Universitetet i Sørøst-Norge

Elisabeth Bakken Åsen, Universitetet i Agder

Emilie Ødegård Kjørvi, Universitetet i
Sørøst-Norge

Emma Eliassen, Universitetet i Oslo

Gyda Ulrike Løken Oddeklev Sirseth,
Universitetet i Bergen

Jelena Ninkov, Universitetet i Oslo

Johanne Jørmeland, Universitetet i Bergen

Johanne Prøis Fearnley, Universitetet i Oslo

Jørgen Aleksander Enoksen,
Universitetet i Bergen

Kristiane Skotte, Universitetet i Oslo

Leah Kleven Melar, Universitetet i
Sørøst-Norge

Ludvik Rørvi Eilefsen, Universitetet i
Sørøst-Norge

Lydia Haugen, Universitetet i Agder

Madelen Anette Visnes, Universitetet i
Bergen

Mali Andrea Soleng, Universitetet i
Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Mariam Arfan, Universitetet i Oslo

Markus Hungerholt, Universitetet i Oslo

Milen T. Lia, Universitetet i Oslo

Sebastian Sandvik Fossen, Universitetet i
Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Solveig Vesterås, Universitetet i
Sørøst-Norge

Thea Amalie Pedersen Aasen,
Universitetet i Tromsø – Norges
Arktiske Universitet

Tula Pauline Soleng, Universitetet i
Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Vebjørn Alsgaard Figenschou,
Universitetet i Tromsø – Norges
Arktiske Universitet

Hovedstyret

President

Sverre Bromander

sverre.bromander@juristforbundet.no

Visepresident

Benedicte Gram-Knutsen

benedicte.gram-knutsen@bergen.kommune.no

Styremedlemmer valgt av Landsmøtet

Ina Annett Grunnvåg

ina.a.grunnvaag@gmail.com

Jon Ole Bjørklund Whist

jon@farmaceutene.no

Nasjida Noorestany (møtende varamedlem)

nasjida.noorestany@juristforbundet.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene

Rannveig Sørskaar (Juristforbundet – Stat)

rannveig.sorskaar@ldo.no

Kay André Brudvik Haugen (Juristforbundet – Kommune)

kay.haugen@bergen.kommune.no

Kirsten Aase Bleskestad (Juristforbundet – Dommerforeningen)

kirsten.bleskestad@domstol.no

Johannes Ørn Thorsteinsson (Juristforbundet – Student)

johannes.thorsteinsson@juristforbundet.no

Anders Schrøder Amundsen (Juristforbundet – Privat)

a.s.amundsen@gmail.com

Ansattes representant

Erik graff

eg@juristforbundet.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg

msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Har du flyttet eller byttet jobb?

juristforbundet.no/minside

medlem@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

juristforbundet.no/forsikring

forsikring@juristforbundetforsikring.no | 23 11 33 11

Bank – medlemstilbud

Handelsbanken

handelsbanken.no/juristforbundet

Finn ditt nærmeste bankkontor for kontaktinformasjon

Juristforbundets advokatkontor

juristforbundet.no/advokatkontoret

advokat@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristen

juristen.no

Redaksjonen:

redaksjonen@juristen.no | 482 48 352

Annonser:

randi@storybold.no | 995 20 500

Jobbmarkedet

juristen.no/stilling

Juristenes Utdanningsenter

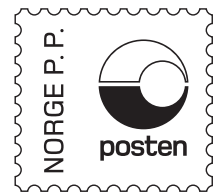
jus.no | 40 00 26 62

Juristforbundet | 40 00 24 25 | www.juristforbundet.no | post@juristforbundet.no

Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo

JURIST
FORBUNDET

Returadresse:
Juristforbundet
Kristian Augusts gt 9
0164 Oslo

Sjekk våre nettsider www.juristen.no

Enten du foretrekker mobil, nettbrett eller desktop

- siste nytt
- stillingsannonser
- debatt
- fagstoff

Tips oss på redaksjonen@juristen.no